

Begeleidingsplan 2025-2030

INHOUDSTAFEL

Begeleidingsplan 2025-2030 VOO	1
Voorwoord	4
Hoofdstuk 1: onze organisatie	6
1.1 Visie van VOO	6
1.2 Onze leden	7
1.3 Personeelsbestand en middelen	11
Hoofdstuk 2: Totstandkoming begeleidingsplan	12
2.1 Visievorming	12
2.2 Aanbevelingen van de commissie Monard	12
2.3 Het VOO team aan de slag met theorie en praktijk	13
2.4 Uitgebreide bevraging van de scholen	14
2.5 Overleg met OKO partners	17
Hoofdstuk 3: Visie op begeleiding	18
3.1 De rol van de pedagogische begeleidingsdienst van VOO: brede navorming, maatwerk en bemiddelen voor specifieke expertise	18 18
Hoofdstuk 4: Inhoudelijke doelen	20
4.1 Van inzicht naar impact (over evidence-informed werken)	23
4.2 kwaliteit als kompas (over het ROK)	28
4.3 diversiteit als kracht (brede basiszorg, verhoogde zorg, inclusie, talenonderwijs)	32
Hoofdstuk 5: doelen op organisatieniveau	36
5.1 Personeels- en professionaliseringsbeleid	36
5.2 Kwaliteitsontwikkeling	38
5.3 Doelgerichte samenwerking met de 4 begeleidingsdiensten van OKO	40
5.4 Netoverstijgende samenwerkingen met alle koepels (D4+)	45
5.5 Financieel beleid	46
Bijlagen	
Bronnen	47
Lijst van scholen	49

BEGELEIDINGSPLAN 2025-2030

Voorwoord

Met dit begeleidingsplan 2025-2030 geven we richting aan onze opdracht als pedagogische begeleidingsdienst. De komende jaren bouwen we verder aan de ondersteuning van onze scholen, met kwaliteit als kompas en de unieke eigenheid van elke school als uitgangspunt. We vertrekken vanuit de kracht van netwerken, praktijkonderzoek en dialoog, om samen met onze scholen te werken aan inclusief, kwaliteitsvol en toekomstgericht onderwijs.

Een bijzondere uitdaging vormt het zoeken naar verbinding in een groep van scholen die onderling sterk van elkaar verschillen. Net in die diversiteit schuilt een grote kracht. Door scholen met elkaar in contact te brengen, stimuleren we uitwisseling en leren we samen hoe we onderwijs kunnen versterken. De rol van de begeleidingsdienst is om deze verbinding te faciliteren, met respect voor de eigenheid van elke school.

VOOP is een kleine koepel, met een deel kleine scholen. Kleinschaligheid biedt unieke voordelen, vooral binnen een netwerk van scholen. In kleinere schoolomgevingen is er vaak meer ruimte voor directe communicatie en samenwerking, waardoor de lijnen korter zijn. Binnen een netwerk kunnen scholen hun specifieke kennis en ervaringen makkelijker delen, wat leidt tot een rijkere uitwisseling van best practices en innovatieve ideeën. De kleinschaligheid maakt het mogelijk om sneller in te spelen op de noden van individuele scholen en sneller te schakelen bij veranderingen in de onderwijscontext. Dit zorgt voor een meer flexibele en gepersonaliseerde aanpak, die de onderwijskwaliteit en de effectiviteit van beleidsimplementatie versterkt. Hoewel kleinschaligheid voordelen biedt, brengt het ook uitdagingen met zich mee, vooral als het gaat om de ondersteuning van scholen. Met een kleiner team van begeleiders moeten medewerkers vaak breder inzetbaar zijn, wat kan leiden tot minder ruimte voor diepgaande, gespecialiseerde ondersteuning. Bovendien zijn de middelen vaak beperkt, wat het moeilijk maakt om breed gedragen initiatieven uit te bouwen die door het gehele netwerk heen consistent worden toegepast. Het is daarom essentieel om slim om te gaan met de beschikbare middelen, waarbij samenwerking en gedeelde kennis een cruciale rol spelen in het overwinnen van deze uitdagingen.

Dit plan is het resultaat van een intensief traject, waarbij we in gesprek gingen met directies, leerkrachten en partners. De input van onze scholen vormt de basis voor de keuzes die we maken. We blijven flexibel inspelen op veranderende noden, steeds met het doel om scholen te versterken in hun beleidsvoerend vermogen en onderwijskwaliteit.

Wat onze scholen extra bijzonder maakt, is dat het geen doorsnee scholen zijn. Het zijn innoverende projecten die steeds op zoek gaan naar specifieke aanpakken om de kwaliteit te verhogen. Vanuit die voortdurende zoektocht kunnen zij een voorbeeld zijn voor andere scholen. Hun vernieuwende praktijken dragen bij aan de ontwikkeling van het onderwijslandschap en vormen een inspiratiebron voor de hele onderwijssector.

Deze tekst is tot stand gekomen in een co-creatie met alle scholen, bestuursleden en team. We danken alle betrokkenen voor hun waardevolle bijdragen en het vertrouwen in onze begeleidingsdienst.

Samen bouwen we aan onderwijs waarin elke leerling telt.

Wat de lezer doorheen dit begeleidingsplan zal tegenkomen:

WETENSCHAPPELIJKE EVIDENTIE

VOOP en haar scholen zijn uiteraard graag op de hoogte van de literatuur en het wetenschappelijk onderzoek rond onderwijs. In dit plan verwijzen we naar een aantal daarvan. De bronnen worden achteraan dit plan vermeld.

SCHOLEN IN DE KIJKER

Onze scholen zijn geen doorsnee scholen. Daardoor wordt ook ons begeleidingsplan een buitenbeentje. Om het geheel te kunnen kaderen, vertellen de scholen hun verhaal, ter illustratie van het plan.

SCENARIO'S

Dit vijfjarenplan is opgesteld met de huidige onderwijscontext en prioriteiten als uitgangspunt, maar we moeten erkennen dat de situatie snel kan veranderen. Als het lerarentekort aanhoudt of uitbreidt, kan dit invloed hebben op onze capaciteiten om onze huidige doelstellingen te realiseren. Daarnaast kunnen verschuivingen in de bredere maatschappelijke context of de beleidsprioriteiten van de overheid ons vragen om ons aan te passen. Net zoals wij ons plan voortdurend moeten afstemmen op de veranderende behoeften van onze scholen, kan het ook nodig zijn dat de overheid haar aanpak bijstelt om effectief in te spelen op nieuwe uitdagingen.

We moeten gezamenlijk flexibel blijven om de onderwijskwaliteit in een dynamische omgeving te behouden, en dit plan is dan ook bedoeld als een levend document, dat zich aan de ontwikkelingen in de onderwijscontext kan aanpassen. Hier en daar zullen we daarna verwijzen, door mogelijke scenario's toe te voegen.

HOOFDSTUK 1: VOORSTELLING VAN DE ORGANISATIE

1.1 Visie van VOOP

VOOP is een koepel voor vrijdenkende, kritische en innovatieve scholen. We omarmen de onderlinge diversiteit als een collectieve kracht die ons stimuleert om blijvend te leren van en met elkaar. Zo bouwt VOOP aan een sterk netwerk van scholen die samen streven naar meer onderwijskwaliteit.

VOOP is een koepel die met lef en kennis van zaken durft wegen op het Vlaamse onderwijsbeleid. Vrijheid van onderwijs staat daarbij centraal omdat net die vrijheid om wetenschappelijk onderbouwde veranderingen door te voeren, ruimte geeft om te groeien en te leren, om te bouwen aan scholen met een hoge onderwijskwaliteit.

VOOP is een koepel voor scholen met een sterke wil en een gezonde portie lef. Een koepel die unieke pedagogische projecten verbindt, met respect voor het unieke karakter van elke school en aandacht voor de individuele en collectieve noden.

VOOP is een strategische medestander voor zijn scholen. Vanuit zijn strategische sterkte is de koepel in staat om tekortkomingen in het onderwijssysteem te detecteren en ze oplossingsgericht aan te pakken. Zo kan VOOP gerichte input geven aan het Vlaamse onderwijsbeleid vanuit een gezamenlijke gerichtheid op de verbetering van het onderwijskader.

Toegevoegde waarde

De unieke samenstelling van VOOP stelt ons in staat om een grote expertise op te bouwen rond de noden en voorwaarden om innovatief en kwaliteitsvol onderwijs aan te kunnen bieden.

Met respect voor de eigenheid van alle leden, verzamelt VOOP op die manier inzichten waarmee we een stempel kunnen drukken op het beleid en waarmee we het grondwettelijk recht “Vrijheid van onderwijs” in het Vlaamse onderwijsveld vanuit een unieke positie vrijwaren.

VOOP neemt daarbij enerzijds de rol op van makelaar en kan zo optimaal inspelen op de individuele en collectieve leernoden van de leden. Anderzijds faciliteert VOOP de uitwisseling van expertise tussen en binnen de scholen via de halfjaarlijkse lerende netwerken, opleidingen en trajecten op maat.

KERNWAARDEN

Constructief-
kritisch
vrijdenkend met
open geest

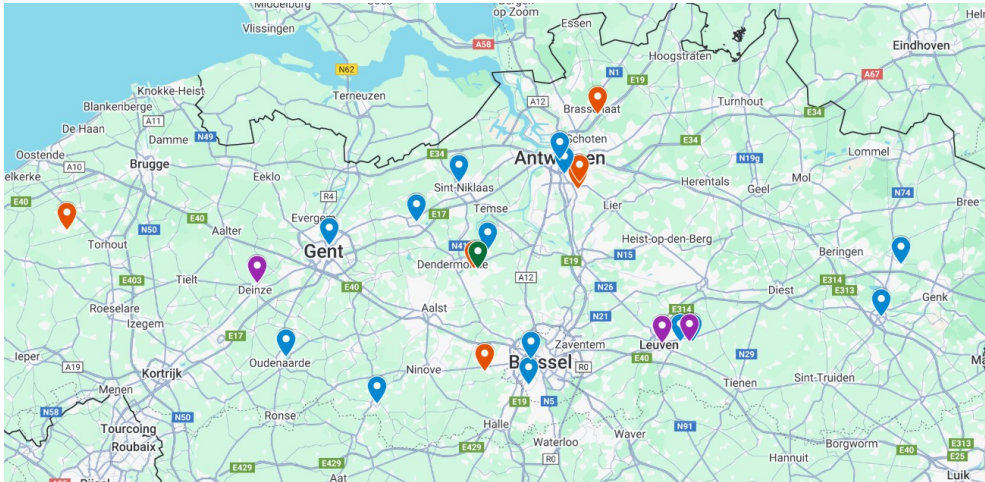
Gericht op
samenwerking en
co-creatie

Durf & lef om
grensverleggend te
zijn, om het
“normale” in vraag
te (blijven) stellen

Open & warm
vanuit verbinding
en nabijheid

Weerbaar &
veerkrachtig

1.2 Onze leden

Legende: blauw = Secundair / paars = Lager / rood = BuBaO / groen = BuSO

Eureka Onderwijs – Innovatief Onderwijs in Kessel-Lo

Doelgroep: Normaal begaafde leerlingen met ernstige leerstoornissen (zoals dyslexie, dyscalculie), maar met voldoende compenserende mogelijkheden.

Onderwijsaanpak: Intensieve, op maat gemaakte begeleiding gericht op talentontwikkeling en zelfbewustzijn.

Basisschool: Begeleiding en remediërend onderwijs.
Middenschool: Vervolg van intensief onderwijs, gericht op zelfstandigheid.

Na 2 jaar: Terugkeer naar regulier onderwijs.

Innovatieve methodieken:
CleverKids & RekenTrapperS voor het verbeteren van reken- en taalvaardigheden.

KieM - Montessori Onderwijs in Kessel-Lo

Doelgroep: Kinderen van 2,5 tot 12 jaar, met focus op individuele ontwikkeling.

Vier Kernpijlers:

Ontwikkelingsproces Centraal: Aangepast onderwijs per kind.

Hoofd-Hart-Handen: Balans tussen intellectuele, emotionele en praktische vaardigheden.

Link met de Natuur: Veel leren door ervaring in de natuur.

Vredesopvoeding: Zelfrespect, verdraagzaamheid en samenwerking.

Fases:

- **Onderbouw (2,5-6 jaar):** Het kind als ontdekker.
- **Middenbouw (6-9 jaar):** Het kind als verkenner.
- **Bovenbouw (9-12 jaar):** Het kind als wetenschapper.

Het Leerbos - basisonderwijs met extra aandacht voor snel lerende kinderen in Deinze

Doelgroep: cognitief begaafde kinderen

De school zorgt voor een aangepast leertraject dat inspeelt op hun noden en interesses. Elk kind krijgt een persoonlijk groeiplan, waardoor het in eigen tempo kan leren en zich verdiepen in boeiende onderwerpen. Intrinsieke motivatie staat centraal, zodat leerlingen uit eigen nieuwsgierigheid willen leren. Ze ontmoeten ontwikkelingsgelijken, wat hun sociale en emotionele welzijn versterkt. Verdiepend leren gebeurt in samenwerking met experts, waardoor ze zich verder kunnen specialiseren. De kleinschalige aanpak zorgt voor persoonlijke begeleiding en sterke betrokkenheid. Tot slot staat het welzijn van de leerling voorop, met een warme, ondersteunende omgeving die cognitieve uitdagingen combineert met aandacht voor geluk.

Blijddorp
Bijzonder in zorg

**Blijddorp - persoonlijke
ontwikkeling
in Buggenhout**

Doelgroep:

- Kinderen, jongeren en volwassenen met een beperking, variërend van een verstandelijke beperking tot bijkomende fysieke of gedragsmatige uitdagingen.
- Ondersteuning op maat, zowel voor personen die voltijds begeleiding nodig hebben als voor zij die deeltijds ondersteuning zoeken.

Sterke punten:

- Inclusieve visie: Focus op persoonlijke groei en participatie in de samenleving.
- Breed aanbod: Zowel residentiële zorg, dagopvang, en ambulante begeleiding zijn beschikbaar.
- Innovatieve aanpak: Regelmatige implementatie van nieuwe methodieken om de levenskwaliteit van cliënten te verbeteren.
- Lokale verankering: Sterke samenwerking met families en gemeenschappen in de regio Buggenhout en daarbuiten.

**De Regenboog -
maximale
ontwikkelingskansen
in Koekelare**

De Regenboog is een lagere school binnen het buitengewoon onderwijs waar kinderen met een M-verslag basisaanbod en een M-verslag type 9 terecht kunnen.

Binnen De Regenboog wordt elke leerling beschouwd als een uniek wezen, met zijn eigen mogelijkheden, talenten en beperkingen, met zijn eigen groeikansen en zijn eigen tijdspad. Een individuele aanpak bij elke leerling staat centraal binnen de werking.

Naast een sterk team van leerkrachten krijgen de kinderen extra hulp van logopedisten, kinesist, ergotherapeut, psycholoog en orthopedagoog. Helemaal gratis en dit tijdens de lesuren, waardoor het voor de kinderen geen extra belasting meer is na de uren.

**Levenslust -
holistische zorg in Lennik**

Levenslust vzw biedt onderwijs aan jongeren van 6 tot 12 jaar met leermoeilijkheden, sociaal-emotionele uitdagingen en autismespectrumstoornissen. Ze zetten in op een persoonlijke aanpak, waarbij iedere jongere een op maat gemaakt traject volgt, gericht op zijn of haar unieke behoeften.

Wat Levenslust echt bijzonder maakt, is de combinatie van academische begeleiding met zorg voor het sociaal-emotionele welzijn van de leerlingen. Met een vrijzinnige humanistische visie creëert de school een inclusieve omgeving waarin jongeren zich kunnen ontwikkelen zonder zich te hoeven conformeren aan traditionele normen.

De prioriteit ligt op het ontwikkelen van zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en zelfstandigheid. Levenslust werkt nauw samen met ouders en zorgprofessionals om de jongeren zo goed mogelijk voor te bereiden op een zelfstandig leven.

**Ritmica - beweging en onderwijs
in Mortsel**

Ritmica is een school voor kinderen van 6 tot 14 jaar met een motorische beperking (type 4) en/of met specifieke onderwijsbehoeften (M-verslag type basisaanbod).

De school heeft twee vestigingsplaatsen:

- Ritmica Steenakker : 9 pedagogische eenheden
- Ritmica Cappenberg: 11 pedagogische eenheden

Het motto van de school is: "leer, lach, leef".

De school kijkt met een lach naar het leven. Dat is een gedurfde houding die levenslang leren vereist. Niet iedereen krijgt kansen, een ongelijkheid die de school wil bestrijden en waartegenover het team optimisme en constant leren plaatst.

Ritmica Cappenberg wordt ondersteund door een MFC.

Triolo - Buitengewoon basisonderwijs, Brasschaat

Buitengewoon kleuteronderwijs:

- Type 3: kinderen met ernstige emotionele of gedragsproblemen.
- Type 9: kinderen met autismespectrumstoornissen (ASS).

Buitengewoon lager onderwijs:

- Type basisaanbod: kinderen met een lichte mentale beperking en/of leerstoornissen zoals dyslexie of concentratiestoornissen.
- Type 3: kinderen met ernstige emotionele of gedragsproblemen.
- Type 9: kinderen met autismespectrumstoornissen (ASS).

De school werkt niet met het klassieke jaarklassenstelsel, maar hanteert een groepsindeling waarbij het programma wordt afgestemd op de unieke noden en talenten van elke leerling. Het team van leerkrachten werkt nauw samen om iedere leerling optimale ontwikkelingskansen te bieden.

Denise Grésiac Secundair onderwijs voor schoonheidszorgen, Berchem

Deze gerenommeerde school, opgericht in 1959, biedt een opleiding schoonheidszorgen aan voor de dubbele finaliteit en de arbeidsmarktgerichte finaliteit. De school staat in de sector bekend om haar kwalitatief onderwijs en kan daardoor ook rekenen op heel wat samenwerkingsverbanden met het werkveld.

De school biedt een combinatie van algemene en toegepaste technische vakken aan, maar ook een maximum aan praktijkvakken.

Door het aanbieden van slechts één studierichting kunnen alle middelen zeer gericht ingezet worden. Zo is het mogelijk om de innovaties in de sector ook mee op te volgen en te integreren in de opleiding.

Keerpunt freinetscholen

Keerpunt **Secundaire** **Frei-**
netschool met 9 vestigingen. Vorst,
Molenbeek, Gent, Oudenaarde, Ge-
raardsbergen, Hasselt, Houthalen,
Antwerpen, Lokeren.

De school is opgericht door vzw Freinetscholen Keerpunt, die in 2019 van start ging met een vernieuwend onderwijsproject in Vlaanderen.

Het doel is om een halt toe te roepen aan schooluitval en schoolmoeheid door onderwijs te bieden dat relevant en motiverend is voor leerlingen. Keerpunt scholen baseren zich op de Freinetpedagogie, waarbij leerlingen actief betrokken worden bij hun leerproces. De scholen werken niet met klassieke studierichtingen, maar bieden een ASO-Freinet programma aan.

Leerlingen krijgen een basisvorming met vakken zoals wiskunde en talen, en kunnen daarnaast hun curriculum aanvullen met ateliers naar keuze, bijvoorbeeld astrofysica of houtsnijwerk. Dit biedt hen de mogelijkheid om hun interesses te volgen.

Lab Scholen Secundair onderwijs te Sint-Amands en Sint-Niklaas

LAB gedreven onderwijs zet in op Goesting geven om te blijven leren. Dat doet ze vanuit het LAB-model dat is gestoeld op de integratieve pedagogiek. Dit model zet in op een uitgekiende combinatie van theoretische, ervaringsgerichte en persoonlijke kennis. Gewapend met een sterke theoretische kennisbasis, laat LAB haar leerlingen aan de slag gaan met complexe en authentieke problemen, waarvoor ze de theoretische kennis actief moeten inzetten. LAB zet actief in op de ontwikkeling van zelfsturing om haar leerlingen te laten uitgroeien tot zelfbewuste, ondernemende en veerkrachtige jongvolwassenen. LAB zet sterk in op een innovatieve onderwijsorganisatie die LAB-leerkrachten ondersteunt om samen te werken in zelfsturende teams, waarbij sterk ingezet wordt op continue professionalisering.

LAB onderwijs streeft naar inclusie en werkt samen met verschillende partners om de verbinding met de maatschappij en de arbeidsmarkt te versterken. De moderne schoolgebouwen zijn ontworpen met de nadruk op open, flexibele ruimtes die samenwerking en interactie bevorderen. De architectuur is licht en ruim, met veel aandacht voor duurzaamheid en een stimulerende leeromgeving. Deze inrichting ondersteunt het innovatieve pedagogisch project van het LAB-onderwijs en biedt een aangename plek die leerlingen én leerkrachten ondersteunt in hun ontwikkeling.

De Met Secundair onderwijs met 3 vestigingen. Leuven, St Katelijne, Tielt-Winge

De MET streeft ernaar om leren relevant en motiverend te maken voor leerlingen. Ze hanteren een innovatieve benadering waarbij leerlingen actief betrokken worden bij hun leerproces, met aandacht voor persoonlijke interesses en talenten. Dit betekent dat ze samen met de leerlingen ontdekken wat voor hen werkt, wat bijdraagt aan een diepgaander leerproces en het versterken van hun veerkracht.

Bovendien benadrukt De MET Leuven dat leren niet beperkt hoeft te blijven tot de schoolomgeving. Ze moedigen aan om ook buiten de school actief te leren, wat bijdraagt aan een bredere en meer contextuele leerervaring.

Hier staan de talenten, interesses en het tempo van elke leerling centraal, met een sterk begeleid traject waarin leerlingen hun eigen leerweg mee vormgeven. Dit maakt het een inspirerend voorbeeld van hoe onderwijs afgestemd kan worden op de individuele ontwikkeling van jongeren.

1.3 Personeelsbestand en middelen

Personeelsbestand

Per 01-12-2024 beschikt VOOP over vijf pedagogisch begeleiders, die bij VOOP werken voor onderstaand opdrachtvolume:

- 1 deeltijds begeleider (30% - bachelor) voor begeleiding en ondersteuning in scholen BaO en BuBaO.
- 1 halftijdse begeleider (bachelor) voor begeleiding en ondersteuning BuO.
- 1 deeltijds begeleider (30% - master) voor begeleiding en ondersteuning in scholen SO.
- 1 halftijds begeleider (master) die de scholen SO begeleidt en daarnaast mee een aantal begeleidende- en koepeltaken van VOOP opneemt.
- 1 voltijds begeleider (master) die deeltijds verschillende scholen begeleidt en daarnaast mee een aantal begeleidende- en koepeltaken van VOOP opneemt.

De middelen voor dit personeelsbestand komen per 01-09-2024 als volgt beschikbaar:

Via het convenant tussen de minister van onderwijs en vorming en OKO:

- Taalbeleid: 0,125 VTE.
- Competentiebegeleiding: 0,33 VTE.
- Ondersteuning OKO en koepel: 0,25 VTE.
- Via art. 17 van het kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009: 0,80 VTE.
- Via een CODO-contract (overheid-OKO): 88 punten.
- Via de bijkomende werkingsmiddelen (beleidsprioriteiten overheid): 0,30 VTE
- Via eigen werkingsmiddelen: 0,5 VTE.

Van de middelen via ondersteuning OKO en koepel, art. 17, CODO en eigen werkingsmiddelen wordt een deel dus ingezet voor coördinatie van de PBD en een deel voor koepel- en OKO-taken.

Per school werken we met één centraal contactpersoon, maar voor begeleidings- en ondersteuningstrajecten kunnen alle pedagogische begeleiders worden ingezet in elke school naargelang hun expertise. Hiervan werd een overzicht gemaakt zodat dit voor iedereen duidelijk is wie welke expertise heeft en waarvoor we externe expertise moeten inhuren.

Wij vertegenwoordigen daarnaast onze leden op diverse fora, komen op voor hun belangen en ondersteunen hen bij pedagogisch-didactische, juridische, administratieve en bestuurlijke vragen.

Middelen

Voor het kalenderjaar 2023 had VOOP een totaal aan overheidsontvangsten van € 99.892,27. Deze werden als volgt gegenereerd:

- Subsidie pedagogische begeleiding: € 67.537,94
- Subsidie nascholing: € 4.060,20
- Beleidsprioriteiten: € 28.294,13

Daarnaast heeft VOOP nog andere inkomsten die bestaan uit een kleine subsidie vanuit de stad Antwerpen en een doorstorting van bescheiden werkingsmiddelen via OKO voor projectgebonden taken.

In dit begeleidingsplan gaan de doelen en geplande activiteiten uit van een handhaving van de huidige middelen.

VOOP

beschikt over
vijf deeltijdse
pedagogische
begeleiders

HOOFDSTUK 2: TOTSTANDKOMING VAN HET BEGELEIDINGSPLAN

2.1 Visievorming

Het eerste deel van het proces was een diepgaande visie-oefening die het vorige schooljaar werd georganiseerd. Deze oefening werd voorbereid door een bestuurslid en vond plaats op een volledige dag. Het thema was de algemene visie van de koepel, waarbij de begeleidingsdienst ook een belangrijke rol kreeg. De oefeningen bestonden uit diverse activiteiten, zoals het bespreken van beelden en intervisiemomenten. De deelnemers waren de bestuursleden en de directies van de scholen, waarbij alle scholen aanwezig waren. Aan het einde van de dag werd de tekst over de algemene visie definitief vastgesteld.

Vervolgens voerde het team gesprekken met de directies om de verwachtingen van de scholen in kaart te brengen. Ook bevragingen van de scholen na elke tussenkomst leverden in de voorbije jaren reeds waardevolle inzichten op.

De tekst werd aangevuld en goedgekeurd door het bestuur en later ook bekrachtigd door de Algemene Vergadering. Deze algemene visie diende als basis voor de verdere uitwerking van de krijtlijnen voor de werking van de begeleidingsdienst.

2.2 Aanbevelingen van de commissie Monard

In 2019 ontving de pedagogische begeleidingsdienst het evaluatierapport van de visitatie door de commissie Monard. Daarin gaf de commissie tal van concrete aanbevelingen waarmee we aan de slag gegaan zijn. Met het oog op het uitwerken van het begeleidingsplan werden die werkpunten met zowel team als bestuur geëvalueerd en werd er nagegaan of en hoe we de realisatie van de vooropgestelde doelen konden meenemen bij de organisatieontwikkeling in ons begeleidingsplan:

1. Stel de begeleidingsvisie en -filosofie scherp en formuleer haalbare prioriteiten.

De nieuwe visieoefening heeft dit vastgelegd, met een duidelijke makelaarsrol en de bijbehorende voorwaarden. Langlopende trajecten worden vastgelegd in begeleidingsovereenkomsten.

2. Vertaal de begeleidingsvisie naar de praktijk en volg de effecten van begeleidingsinterventies op.

Dit gebeurt via gesprekken op school, waar de makelaarsrol wordt toegelicht, en via het EDBI-instrument voor begeleidingen (vormingen en lerende netwerken). Bij langdurige trajecten worden kwalitatieve bevragingen gebruikt.

3. Maak heldere keuzes in wat je zelf opneemt en versterk de makelaarsrol voor andere opdrachten.

Brede ondersteuning gebeurt intern, terwijl specifieke begeleidingen via partners verlopen, zoals Sensoa (GOG), OKO (data), KOV (datageletterdheid), Create (kinderen met moeilijk gedrag), Schoolmakers (HR) en CNO (vergadertechnieken).

4. Versterk directies in hun veranderingsopdracht en bouw schoolinterne begeleidingscapaciteit uit.

Beginnende directies krijgen maandelijkse ondersteuning op school. Daarnaast zijn er lerende netwerken en opleidingen rond HR-beleid en professionalisering. Er wordt gewerkt rond gedeeld leiderschap want zodra de school groeit kan de directeur niet alle taken meer alleen opnemen.

5. Pak innovaties systematischer en proactiever aan.

Er is een nauwe samenwerking met Leerpunt: een medewerker volgt wetenschappelijke inzichten op en stimuleert scholen om deel te nemen aan onderzoeksprojecten en focusgroepen. De organisatie neemt via OKO deel aan de gebruikerscommissie van Leerpunt.

6. Ondersteun de implementatie van het ROK en datageletterdheid, ook intern.

Via OKO loopt een traject rond datageletterdheid. Er zijn infosessies over datawijzer en dataloop, schoolbezoeken voor data-analyse en besprekingen over de Vlaamse toetsen. Het ROK is opgenomen als één van de drie thema's voor dit nieuwe begeleidingsplan.

7. Werk een doordacht personeelsbeleid uit en analyseer begeleidingspraktijken systematisch.

Aanstellingen gebeuren op basis van de noden van de organisatie. Er zijn nog geen echte functiebeschrijvingen maar er werd gewerkt aan een duidelijke taakverdeling. De impact van onze nieuwe visieoefening is aanleiding om ons personeelsbeleid volledig te herwerken. We willen dit echter op een doordachte manier doen rekening houdende met de complexe en specifieke context van onze organisatie.

Ondertussen analyseren we onze begeleidingspraktijken systematisch aan de hand van het EDBI-systeem, dat door alle PBD's gebruikt wordt. In de komende periode zullen we hier nog meer op inzetten.

8. Veranker een structurele externe blik en versterk het intern kritisch vermogen.

Dit gebeurt door een lid uit het hoger onderwijs die is opgenomen in het bestuursorgaan.

9. Denk samen met andere PBD's na over bereik, tijdsbesteding en effectiviteit.

Er is overleg lopende over de definitie van bereik en tijdsbesteding, maar er is nog geen consensus. Effectiviteit wordt in kaart gebracht via EDBI, aangevuld met kwalitatieve dataverzameling vanaf 2024-2025.

10. Streef structurele samenwerkingen na, zowel binnen OKO als met hoger onderwijs.

Trajecten rond datageletterdheid en lerende netwerken worden versterkt binnen OKO. Er is structureel overleg met PBD's, gebruik van OVSG LeerLokaal en terugkoppeling binnen het bredere overleg van PBD's.

2.3 Het VOOP team aan de slag met theorie en praktijk

Vanuit deze grote hoeveelheid gegevens, die een duidelijke visie richting en concrete verwachtingen aangeven, is het team verder aan de slag gegaan. Het bestuur kreeg niet alleen het plan ter goedkeuring voorgelegd, maar kon ook tussendoor de teksten volgen en becommentariëren.

WETENSCHAPPELIJKE EVIDENTIE

Voor de onderbouwing van de gekozen methodes en de opvolging van de diverse pedagogische projecten van de scholen, werd telkens beroep gedaan op wetenschappelijk werk. Deze bronnen werden meteen mee verwerkt in het plan, een lijst vind je achteraan.

2.4 Uitgebreide bevraging van de scholen

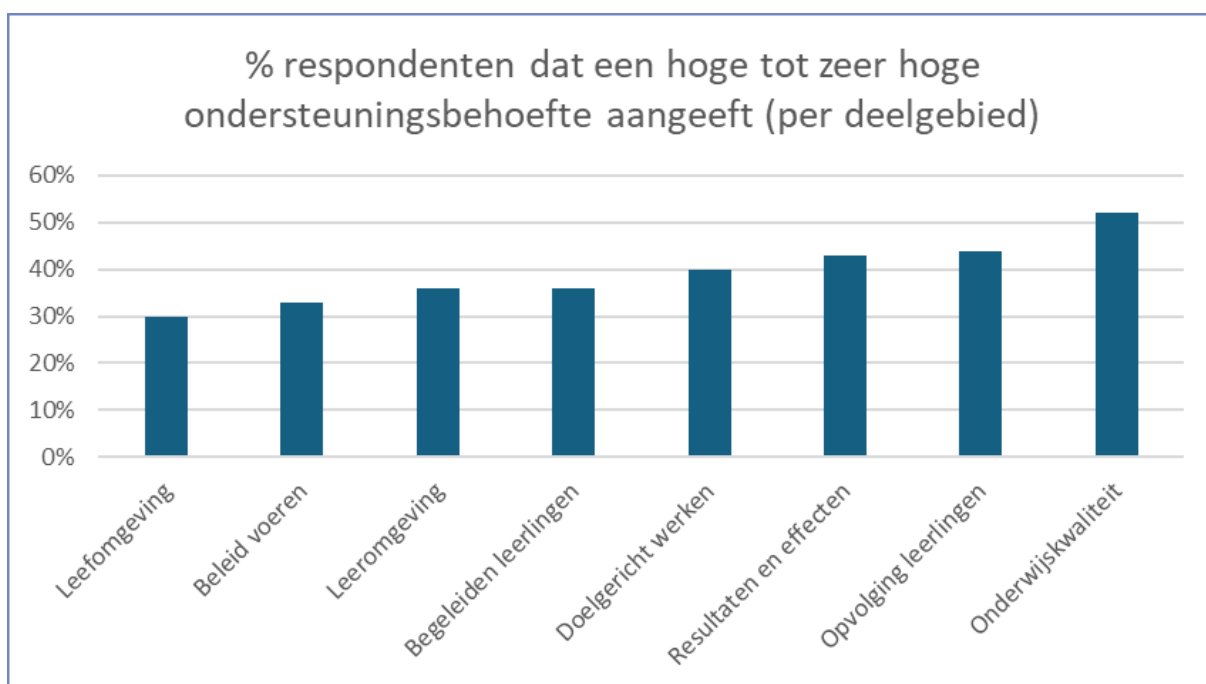
De pedagogische begeleidingsdienst VOOP heeft in december 2024 een online behoeftenbevraging uitgevoerd bij directies en leerkrachten. Het doel van deze bevraging was om dieper inzicht te verkrijgen in de ondersteuningsnoden van scholen en de specifieke vragen die leven bij leerkrachten. De bevraging kon anoniem doorlopen worden, met de mogelijkheid om naam en voornaam in te vullen. De meeste directies hebben hun naam opgegeven, terwijl de meeste leerkrachten ervoor kozen de bevraging anoniem in te vullen.

Voor het afnemen van de bevraging werd Jotform gebruikt als online platform.

De behoeftenbevraging richtte zich op:

- Het vaststellen van prioriteiten voor de pedagogische begeleidingsdienst om haar dienstenaanbod te optimaliseren (via een geactualiseerd begeleidingsplan).
- Het identificeren van specifieke uitdagingen en noden waarmee scholen geconfronteerd worden.
- Het in kaart brengen van de behoeften van leerkrachten op het gebied van ondersteuning, begeleiding en professionalisering.

Steunend op het R-OK werden 8 deelgebieden geselecteerd. We ontvingen antwoorden van 126 respondenten. Alle respondenten dienden voor ieder deelgebied verplicht aan te geven in welke mate ze een ondersteuningsbehoefte ervaren. Op deze manier bekwamen we onderstaand overzicht (zie tabel en grafiek).

Ondersteuningsbehoefte per deelgebied

	zeer laag tot laag	neutraal	hoog tot zeer hoog
Leefomgeving	43%	27%	30%
Beleid voeren	32%	35%	33%
Leeromgeving	32%	32%	36%
Begeleiden leerlingen	37%	27%	36%
Doelgericht werken	28%	32%	40%
Resultaten en effecten	28%	29%	43%
Opvolging leerlingen	32%	24%	44%
Onderwijskwaliteit	24%	24%	52%

Alle respondenten dienden voor ieder van de 8 deelgebieden verplicht aan te geven in welke mate ze een ondersteuningsbehoefte ervaren. De som van de percentages per rij is dus steeds gelijk aan 100%. De categorieën 'zeer laag' en 'laag' werden in de tabel samengevoegd tot 1 percentage. Ook de categorieën 'hoog' en 'zeer hoog' werden samengevoegd tot 1 percentage.

'**Onderwijskwaliteit**' scoort duidelijk het hoogst (52%) op gebied van ondersteuningsbehoefte. Uit de bevraging blijkt dat er vooral vraag is naar ondersteuning rond het *bewaken en borgen van de onderwijskwaliteit binnen de vakgroep of binnen het team*.

Ook wat betreft '**opvolging van leerlingen**' is er een relatief hoge ondersteuningsbehoefte (44%). Hier geven de respondenten vooral aan dat ze de *schoolvisie (rond evalueren) en het evaluatiebeleid scherper willen krijgen*.

Binnen het deelgebied '**resultaten en effecten**' (43%) speelt vooral de vraag '*Hoe leerwinst bereiken?*'.

Binnen het deelgebied '**doelgericht werken**' (40%) zoeken de respondenten vooral ondersteuning bij een *betere afstemming en samenhang van de doelen binnen het lerarenteam*. Daarnaast is er een relatief grote behoefte aan ondersteuning bij '*het hanteren van leerplannen/eindtermen/ontwikkelingsdoelen*'.

Bij het '**begeleiden van leerlingen**' (36%) zoeken de respondenten vooral houvast bij '*het begeleiden op maat voor lerenden met specifieke onderwijsbehoeften*'.

Bij deelgebied '**leeromgeving**' (36%) geven de respondenten aan hulp te kunnen gebruiken bij '*het creëren van een effectieve fysieke leeromgeving*'.

Op gebied van '**Beleid voeren**' (33%) is de ondersteuningsbehoefte, bekeken over alle respondenten, relatief lager. Als we inzoomen op niveau van directie en beleidsmedewerkers is de ondersteuningsbehoefte duidelijk hoger. Hier speelt vooral de behoefte om aan te slag te gaan met meetbare resultaten en feedback en om een efficiënt professionaliseringsbeleid uit te rollen.

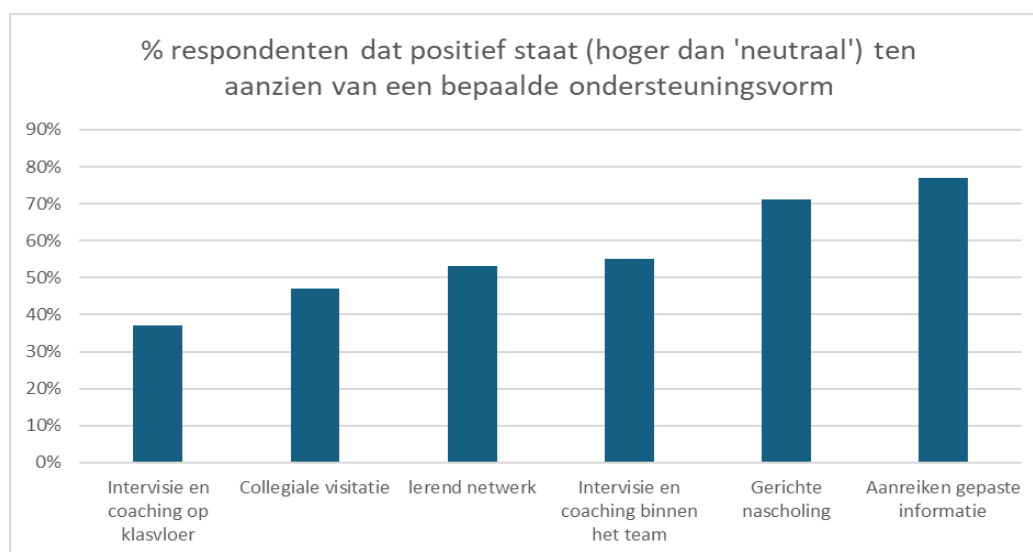
De ondersteuningsbehoefte rond '**leefomgeving**' scoort het laagst (30%). Hier speelt vooral de vraag van '*omgaan*

Gewenste ondersteuningsvorm

We vroegen aan de respondenten hoe ze aankijken tegenover bepaalde ondersteuningsvormen. De percentages hieronder geven telkens aan hoeveel respondenten positief staan (hoger dan 'neutraal') ten aanzien van een bepaalde ondersteuningsvorm. Er valt een duidelijke voorkeur af te leiden voor het aanreiken van gepaste informatie en gerichte nascholingen.

Intervisie en coaching op klasvloer	37%
Collegiale visitatie	47%
Ierend netwerk	53%
Intervisie en coaching binnen het team	55%
Gerichte nascholing	71%
Aanreiken gepaste informatie	77%

% respondenten dat positief staat (hoger dan 'neutraal') ten aanzien van een bepaalde ondersteuningsvorm

Kruisbestuiving

De respondenten zouden het vooral waarderen, mocht hun school/project via VOOP extra in de kijker kunnen worden gezet. Men is minder te vinden voor het idee om een gezamenlijk evenement (over de scholen heen) op te zetten.

SCHOLEN IN DE KIJKER

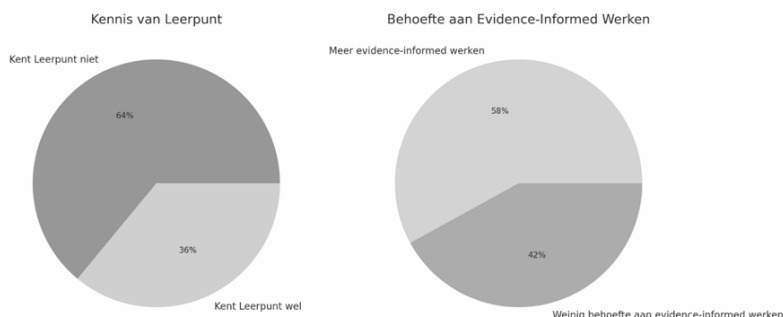
Scholen vragen om hun brede project en/of concrete verwezenlijkingen meer in de verf te zetten. Zo werkt bijvoorbeeld LAB Sint-Niklaas aan een Verwonderwoud, specifiek ontworpen om de diversiteit in de stad te vergroten en een natuurlijke oase te creëren. In samenwerking met Good Planet Belgium werden in 2024 meer dan 1.000 inheemse bomen aangeplant, volgens de Miyawaki-methode. In de lessen biologie en ecologie kunnen leerlingen observaties doen en de evolutie van hun eigen bos volgen. De school heeft hiervoor wel wat persaadacht gekregen in de lokale kranten.

Leerpunt

64% van de respondenten geeft aan Leerpunt (nog) niet te kennen. Via de conditionele logica, ingebouwd in de bevraging, werden de respondenten geleid naar een informatieve slide rond Leerpunt.

58% van de respondenten geeft aan meer evidence-informed te willen gaan werken. Anderzijds, 42% zegt (op dit moment) daar weinig voor te voelen.

Conclusies van de bevraging

- Uit de bevraging kan worden afgeleid dat de thema's leer- en leefomgeving en de leerlingenbegeleiding verhoudingsgewijs wat minder ondersteuning vereisen.
- Op directie- en beleidsniveau is vooral extra ondersteuning gewenst rond datageletterdheid en de uitrol van een professionaliseringsbeleid binnen de school.
- Op schoolniveau willen de vakgroepen en teams vooral houvast bij interne kwaliteitszorg. Er is een sterke behoefte om het evaluatiebeleid scherper te krijgen, (via effectieve didactiek) leerwinst te bereiken en intercollegiaal doelgericht te werken volgens de actuele ontwikkelingsdoelen/eindtermen/leerplannen.
- Scholen willen vooral gepaste informatie aangereikt krijgen en beroep kunnen doen op gerichte nascholingen. Intervisies en coaching zijn vooral welkom binnen het team (groep) en minder op de klasvloer (individueel).
- Er is werk aan de winkel om de evidence-informed aanpak helder te krijgen en ingang te laten vinden. (De rol van) Leerpunt is momenteel ook nog onvoldoende bekend.
- Aanvangsbegeleiding op onze scholen blijkt vrij effectief te zijn. Er is weinig vraag voor extra ondersteuning.
- Het thema doelgericht werken, zeker op niveau team/vakgroep, wordt vaak aangehaald.
- VOOP krijgt meer en meer bekendheid. In de bevraging geeft 89% van de respondenten aan VOOP te kennen. Via de conditionele logica, ingebouwd in de bevraging, worden de respondenten nogmaals naar een informatieve slide omtrent VOOP geleid.

2.5 Overleg met OKO partners

OKO organiseerde met de 4 partners een aantal sessies, waar zowel inhoudelijk als organisatorische samenwerkingsvormen werden besproken. Diverse thema's, doelen en activiteiten werden vastgelegd. De beschrijving hiervan is terug te vinden onder de titels samenwerking, en eventuele verwijzingen.

HOOFDSTUK 3: VISIE OP BEGELEIDING

De visie op begeleiding binnen VOOP vertrekt vanuit een diep respect voor de autonomie van elke school. Het pedagogisch project van de school vormt het kompas waarlangs begeleiding wordt geboden. De scholen zelf kennen dit project het best – onze rol is niet om het te verkondigen, maar om het te ondersteunen.

Een cruciaal uitgangspunt is de rol van de directie als sturende kracht. Niet elke directie kiest voor een sterk sturende rol, en net die verscheidenheid is een kenmerk van onze samenwerking. De mate waarin wij als begeleidingsdienst worden ingeschakeld, verschilt van school tot school. We hanteren daarom een flexibele aanpak, waarbij de noden van de school richtinggevend zijn. In het maatwerk op de scholen wordt vooral gewerkt met groepen leerkrachten: het zorgteam, een vakgroep of het geheel van de leerkrachten-groep. Individuele tussenkomsten komen minder aan bod; ze zijn ook alleen efficiënt bij bijvoorbeeld aanvangsbegeleiding. De contactname en organisatie verlopen telkens via de directie.

De visie op begeleiding is het resultaat van een gezamenlijk proces, zoals in het vorige hoofdstuk beschreven. De scholen hebben samen beslist over de uitgangspunten van de begeleiding, wat heeft geleid tot een gezamenlijke visietekst. Dit onderstreept dat begeleiding binnen VOOP geen eenrichtingsverkeer is, maar een partnerschap waarin scholen en begeleiders elkaar versterken.

3.1 De rol van de pedagogische begeleidingsdienst van VOOP: algemene navorming, maatwerk en bemiddelen voor specifieke expertise

VOOP als partner: ondersteuning op maat voor onze scholen

VOOP ondersteunt de scholen binnen onze koepel, via algemene navorming, door schoolgebonden begeleiding en/of maatwerk, en door een makelaarsrol voor specifieke expertise.

1. Algemene navorming door VOOP

VOOP organiseert navormingen rond thema's die voor al onze scholen relevant zijn, met een specifieke focus op beleidsvernieuwingen. Deze navormingen richten zich op de gezamenlijke ontwikkeling van scholen en zorgen ervoor dat ze goed geïnformeerd zijn over nieuwe onderwijsinnovaties en overheidsmaatregelen.

Focus op beleidsinnovaties

De vormingen van VOOP helpen scholen bij het implementeren van beleidsinnovaties, zoals nieuwe minimumdoelen, evaluatiemethoden of beleidsvoorschriften. Door correcte en actuele informatie te bieden, ondersteunt VOOP scholen bij een vlotte en efficiënte toepassing van deze veranderingen.

Focus op evidence-informed werken

VOOP stimuleert scholen om zelf weloverwogen keuzes te maken over hoe ze hun praktijk zullen optimaliseren op basis van wetenschappelijke onderzoeksresultaten en inzichten. Ze richt zich onder andere op de website van Leerpunt waar informatie en inspiratie over evidence-informed praktijken te vinden zijn.

VOOP
vertrekt
vanuit een
diep respect
voor de
autonomie
van elke
school.

Intervisie en uitwisseling

Daarnaast zet VOOP sterk in op intervisie via lerende netwerken, waarbij scholen de kans krijgen om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Dit bevordert een cultuur van collegiaal leren en versterkt de gemeenschappelijke ontwikkeling.

2. Maatwerk: schoolgebonden begeleiding

Naast brede navormingen biedt VOOP ook schoolgebonden begeleiding op maat, afgestemd op de specifieke noden en vragen van elke school. Deze trajecten worden ontwikkeld in nauw overleg met de directie en/of beleidsmedewerkers en richten zich doorgaans op een specifieke groep personeelsleden binnen de school.

Bij de uitwerking van een begeleiding vertrekken we steeds vanuit het professionaliseringsplan en het prioriteitenplan van de school. VOOP ondersteunt scholen niet alleen bij de uitvoering van hun professionaliseringsplan, maar ook bij het opstellen en verfijnen ervan indien nodig.

3. De makelaarsrol van VOOP: bemiddelen voor specifieke expertise

Naast het aanbieden van brede navorming vervult VOOP een makelaarsrol voor scholen die specifieke expertise nodig hebben. Deze begeleiding biedt maatwerk en ondersteunt scholen bij de selectie, organisatie en opvolging van externe professionaliseringstrajecten.

Praktische aanpak van de makelaarsrol

- Aanvraag vanuit de school: de school dient na overleg met de contactpersoon van VOOP een aanvraag in voor specifieke navorming. Hierbij motiveert de school de inhoud en het budget van de gewenste navorming.
- Overleg en evaluatie: de pedagogische begeleidingsdienst beoordeelt de aanvraag en bekijkt de mogelijkheden om aan de vraag te voldoen. De voorgestelde inhoud moet passen in het professionaliseringsplan van de school. Er wordt ook rekening gehouden met de urgentie van de noden van de scholen en de budgettaire ruimte van VOOP. De navorming moet bestemd zijn voor een voldoende grote groep van personeelsleden (individuele vormingen komen niet in aanmerking).
- Selectie van expertise: VOOP bemiddelt om de meest geschikte externe expertise aan te trekken. Ook kan de school zelf rechtstreeks contact opnemen met een expert en de navorming organiseren, in overleg met VOOP. In beide gevallen zorgt VOOP voor de nodige ondersteuning en kwaliteitsbewaking.
- Uitvoering in aanwezigheid van VOOP: de navorming wordt uitgevoerd in aanwezigheid van een pedagogisch begeleider van VOOP. Dit geeft de begeleider de kans om op een actieve manier een band op te bouwen met de coördinatie en leerkrachten van de school, waardoor de samenwerking wordt versterkt en de ondersteuning beter aansluit bij de praktijk van de school. Bovendien bevordert de deelname van de begeleider zijn eigen professionaliseringstraject die vervolgens ingezet kan worden bij de ondersteuning van andere scholen.
- Samenwerking in het natraject: na afloop van het traject werkt VOOP samen met de school aan de opvolging en implementatie van de opgedane kennis. Dit natraject omvat reflectie, opvolggesprekken en verdere begeleiding.

4. Financiële tussenkomst

VOOP biedt, waar mogelijk, financiële ondersteuning om scholen te helpen bij het bekostigen van externe navorming en/of zoekt mee naar andere vormen van financiële ondersteuning (vb. projecten Leerpunt,). Dit verlaagt de drempel om specifieke expertise in huis te halen.

Conclusie

Met een combinatie schoolgebonden begeleiding, algemene navorming gericht op beleidsinnovaties en intervisie en eigen expertise of een makelaarsrol voor specifieke vragen, ondersteunt VOOP scholen in hun professionaliseringstrajecten. Door een praktische en begeleidende aanpak versterken we de scholen in hun eigenheid en autonomie, en dragen we bij aan hun continue groei en ontwikkeling. Samen bouwen we aan sterk, vrij en innovatief onderwijs.

HOOFDSTUK 4: INHOUDELIJKE DOELEN

De basis: een persoonlijk contact met de scholen

Er is een persoonlijk contact tussen de dienst en elk van de scholen. Elke school binnen VOOP krijgt een persoonlijke contactpersoon toegewezen en heeft toegang tot contactgegevens van alle begeleiders. Door de persoonlijke band met elke directie te versterken, blijven we op de hoogte van de noden en prioriteiten van elke instelling.

Opvolging gebeurt op verschillende manieren: via gestructureerde data-analyse, gesprekken met directies en beleidspersonen, en feedbackmomenten tijdens vormingen en netwerkbijeenkomsten. Bij de meeste vormingen maken we gebruik van EBDI-systemen (Evidence-Based Data-Instrumenten) om de impact en noden van de begeleiding systematisch op te volgen. Daarnaast organiseren we regelmatig bevestigingen, zowel online als tijdens vergaderingen, om feedback te verzamelen over de ervaren ondersteuning en nieuwe behoeften te detecteren.

We vertrekken vanuit een positieve ingesteldheid ten aanzien van de scholen, niet vanuit een waardeoordeel. We vertrekken altijd vanuit de situatie van de school zelf, die stappen kan zetten naar een kwalitatievere aanpak. We stellen vast dat sommige scholen weinig ondersteuningsvragen stellen. We moedigen de scholen aan om positief deel te nemen aan begeleidingsinitiatieven. Een belangrijke strategie is om hen te betrekken bij het beleid van de begeleidingsdienst: elke school heeft afgevaardigden in de algemene vergadering, en wie dat wenst kan actief deelnemen aan het bestuur van de organisatie. Daarnaast stimuleren we deze scholen om vanuit hun expertise zelf vormingen te geven of praktijkvoorbeelden te delen met andere scholen. Op deze manier benutten we hun sterktes en creëren we kruisbestuiving binnen het netwerk van VOOP.

SCENARIO: WAT ALS HET PROBLEEM VAN HET LERARENTEKORT NOG VERGROOT?

Als het lerarentekort verder toeneemt, wordt het voor onze scholen steeds moeilijker om de onderwijsactiviteiten te organiseren en tegelijkertijd tijd te vinden voor professionele ontwikkeling en uitwisseling. Bovendien worden in die situatie steeds meer zij-instromers aangetrokken, die veel meer aanvangsbegeleiding vragen. In dit geval zou de focus moeten liggen op het efficiënter inzetten van de beperkte middelen, bijvoorbeeld door prioriteit te geven aan de meest urgente onderwijstaken en het minimaliseren van andere organisatorische lasten. Het is essentieel om een signaalfunctie richting de overheid te blijven vervullen, waarbij we de impact van het lerarentekort op de onderwijskwaliteit en de mogelijkheden voor professionele ontwikkeling benadrukken. Het is een dilemma: de behoefte aan uitwisseling en coaching neemt toe, maar de capaciteit om dit te realiseren wordt steeds beperkter. We zullen ons moeten aanpassen aan de context, maar blijven pleiten voor structurele ondersteuning om deze uitdagingen aan te gaan.

De vier decretale opdrachten

1.

De versterking van de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de instellingen, in rechtstreeks contact, met aandacht voor de versterking van hun pedagogisch didactisch handelen en met het oog op de ontwikkeling van alle lerenden;

2.

de versterking van de instelling als professionele lerende organisatie, vertrekkend vanuit het (ped)agogisch of artistiek pedagogisch project. De PBD's geven daarbij prioriteit aan de instellingen waar zich de grootste noden situeren. Voor de identificatie van die instellingen kunnen de PBD's gebruikmaken van verschillende bronnen: eigen data of data van de instellingen of PBD's, evidentie uit doorlichtingstrajecten, of andere evidentie die wijst op lage onderwijskwaliteit of kwaliteit van ondersteuning;

3.

het ondersteunen van de onderwijsinstellingen in kwestie bij de realisatie van hun eigen pedagogisch, artistiek-pedagogisch of agogisch project en het ondersteunen van de CLB's in kwestie bij de realisatie van hun eigen missie en hun eigen begeleidingsproject;

4.

de implementatie van beleidsprioriteiten. De doelstellingen en looptijd van de opdrachten waaraan geoormerkte middelen worden verbonden, worden in overleg met de overheid bepaald.

We hebben vanuit de 4 decretale opdrachten onze doelstellingen voor de komende beleidsperiode verwerkt in 3 grote thema's:

1. Van inzicht naar impact (over evidence-informed werken)
2. Kwaliteit als kompas (over het ROK)
3. Diversiteit als kracht (brede basiszorg, verhoogde zorg, inclusie, talenonderwijs)

Hierbij het overzicht van alle doelstellingen voor de komende beleidsperiode.

Indien er wijzigingen komen in de beleidsprioriteiten of andere beleidsbeslissingen worden genomen die een impact hebben op onze doelstellingen dan zullen wij dit via ons jaarrapport verder toelichten.

VOOP als partner: ondersteuning op maat voor onze scholen
VOOP ondersteunt de scholen binnen onze koepel, via algemene navorming, door schoolgebonden begeleiding en/of maatwerk en een makelaarsrol voor specifieke expertise. Met respect voor de autonomie en diversiteit van de scholen biedt VOOP zowel centrale ondersteuning als maatwerkbegeleiding.

Thema 1: van inzicht naar impact (over evidence-informed werken)	Thema 2: kwaliteit als kompas (over het ROK)	Thema 3: diversiteit als kracht (brede basiszorg, verhoogde zorg, inclusie, talenonderwijs)
SD 1 VOOP-scholen zetten in op innovatie, zowel in beleid als didactiek. VOOP versterkt hun capaciteit om empirisch onderbouwd te werken, zodat beleidskeuzes en onderwijspraktijken gestoeld zijn op onderzoek en gedeelde expertise. Scholen krijgen niet alleen toegang tot relevante inzichten, maar worden ook ondersteund in de toepassing ervan. Daarnaast brengt VOOP praktijkinzichten en innovatieve onderwijspraktijken naar het bredere onderwijsveld, onder andere via samenwerking met Leerpunt.	SD 2 VOOP wil scholen ondersteunen in het bewuster en doelgerichter inzetten van het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit, zodat zij sterker kunnen inspelen op kwaliteitsverwachtingen en continu kunnen werken aan verbetering. Door een diepgaand begrip van het kader en de koppeling met effectieve didactiek en evidence-informed onderwijs, streven we naar duurzame kwaliteitsverhoging binnen alle lagen van de schoolwerking.	SD 3 VOOP wil de scholen versterken in hun benadering van diversiteit door het verder ontwikkelen en uitwisselen van kennis over brede basiszorg, verhoogde zorg, inclusief onderwijs en talenbeleid. Hierbij ligt de focus op het bevorderen van samenwerking tussen gewoon en buitengewoon onderwijs, het verdiepen van het talenbeleid ter ondersteuning van meertalige en taalzwakke leerlingen, en het stimuleren van praktijkonderzoek. Deze uitwisseling van ervaringen en expertise zal bijdragen aan het vergroten van de onderwijskwaliteit en het verbeteren van de zorg voor leerlingen met diverse behoeften.
OD 1.1 De directies en beleidsleden worden systematisch geïnformeerd over de beleidsprioriteiten van de overheid en worden aangemoedigd hiermee aan de slag te gaan in hun jaarlijks prioriteitenplan/schoolwerkplan.	OD 2.1 VOOP ondersteunt scholen bij de verdere ontwikkeling van hun kwaliteitszorg en de voorbereiding en opvolging van doorlichtingen.	OD 3.1 VOOP ondersteunt haar scholen bij het op een wetenschappelijk onderbouwde manier uitwerken van een breed gedragen GOK-beleid.
OD 1.2 VOOP gaat op een systematische manier in gesprek met de directies en betrokkenen over de analyse van hun schooleigen data.	OD 2.2 VOOP ondersteunt scholen in het helder krijgen van de thema's binnen het ROK en dit in eenvoudige taal, op maat van de eigen school.	OD 3.2 VOOP ondersteunt scholen bij het uitwerken van een breed gedragen talenbeleid met prioriteit voor Nederlands. Naast visieontwikkeling en effectieve didactiek wordt ook gewerkt aan evaluatiebeleid.
OD 1.3 Directies en leerkrachten worden systematisch geïnformeerd over de activiteiten en initiatieven van Leerpunt.	OD 2.3 VOOP ondersteunt scholen in de implementatie van de nieuwe eindtermen basisonderwijs. We doen dit in samenwerking met OVSG.	OD 3.3 VOOP ondersteunt scholen bij het doelgericht werken. Er worden leerlijnen ontwikkeld zodat er zowel een goede verticale als horizontale samenhang is.
OD 1.4 Tijdens haar begeleidingstrajecten verwijst VOOP actief naar de beschikbare leidraden van Leerpunt en ondersteunt de scholen bij de implementatie ervan..	OD 2.4 VOOP ondersteunt scholen in het uitwerken van een wetenschappelijk onderbouwd en innovatief HR- en professionaliseringsbeleid. We durven daarbij buiten de lijntjes te denken en het rapport van de commissie der wijzen en sommige van onze innovatieve eigen scholen nemen we als leidraad.	OD 3.4 VOOP werkt mee aan het project 'Scholen voor iedereen' en ondersteunt scholen rond het ontwikkelen van een visie rond inclusief onderwijs en de samenwerking tussen gewoon en buitengewoon onderwijs.
OD 1.5 VOOP stimuleert haar scholen om op systematische wijze aan praktijkonderzoek te doen en projecten in te dienen bij Leerpunt (indien van toepassing).	OD 2.5 VOOP ondersteunt schoolteams bij het introduceren van effectieve didactiek gebaseerd op wetenschappelijke inzichten.	OD 3.5 VOOP gaat samen met haar scholen die eerder kleinschalig zijn op zoek naar het ontwikkelen van een eigen visie en het belang van netwerken.
OD 1.6 VOOP deelt de resultaten van de praktijkonderzoeken met Leerpunt en ondersteunt de scholen bij de implementatie ervan..	OD 2.6 VOOP faciliteert het delen van goede praktijkvoorbeelden rond HR- en professionaliseringsbeleid en rond effectieve didactiek via lerende netwerken.	OD 3.6 VOOP organiseert op regelmatige basis lerende netwerken rond zorg en inclusie.

4.1 Van inzicht naar impact (over evidence-informed werken)

Strategisch doel 1

VOOP-scholen zetten in op innovatie, zowel in beleid als didactiek. VOOP versterkt hun capaciteit om empirisch onderbouwd te werken, zodat beleidskeuzes en onderwijspraktijken gestoeld zijn op onderzoek en gedeelde expertise. Scholen krijgen niet alleen toegang tot relevante inzichten, maar worden ook ondersteund in de toepassing ervan. Daarnaast brengt VOOP praktijkinzichten en innovatieve onderwijspraktijken naar het bredere onderwijsveld, onder andere via samenwerking met Leerpunt.

Context

VOOP-scholen werken vanuit een sterke drive om te innoveren. Dit gebeurt niet alleen op inhoudelijk vlak (bijvoorbeeld via didactische experimenten), maar ook in de bredere schoolorganisatie en beleid. Sommige scholen verkennen nieuwe bestuursmodellen zoals sociocratie, anderen experimenteren met strategische personeelsplanning. Dit zorgt voor een brede invulling van de lerarenopdracht en sluit aan bij de aanbevelingen van de Commissie van Wijzen (zoals bijvoorbeeld de aanbeveling 'een nieuwe definitie van de opdracht van de leraar') en bij bredere onderwijsontwikkelingen (Commissie van Wijzen, p156).

Om deze innovaties te versterken en richting te geven, zetten we in op evidence-informed werken in 2 richtingen: enerzijds beslissingen en onderwijspraktijken baseren op data, onderzoek en gedeelde expertise. Anderzijds werken VOOP scholen dikwijls op een andere manier dan de traditionele scholen. Verschillende VOOP-scholen nemen al deel aan praktijkonderzoek, al dan niet in samenwerking met Leerpunt, en delen hun inzichten. Deze richting van werken willen we in de kijker zetten.

Daarnaast zien we dat scholen nood hebben aan begeleiding bij het versterken van hun beleidsvoerend vermogen. Dit omvat het gebruik van data als stuurinstrument, effectieve didactiek en de implementatie van praktijkonderzoek. Uit bevestigingen naar de scholen komt ook de nood aan het naar buiten brengen van de praktijkonderzoeken. Scholen vragen specifiek aan VOOP om dit mee op te nemen: het is één van de methodieken die ze als belangrijkste aangeven.

Deze noden sluiten aan bij de beleidsprioriteiten van de overheid:

- Datageletterdheid: scholen ondersteunen in het verzamelen, interpreteren en benutten van data voor kwaliteitsontwikkeling.
- Effectieve didactiek: praktijkonderzoek koppelen aan concrete, bewezen effectieve werkvormen in de klas.
- Samenwerking met Leerpunt: om inzichten uit praktijkonderzoek breed te verspreiden en scholen te ondersteunen in de toepassing ervan.

WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING

In 'de geslaagde school' (Kristof De Witte & Jean Hindriks, p19) pleit men sterk voor empirisch onderbouwd onderwijs. Men zegt daarin: *Empirisch onderbouwd onderwijs beantwoordt aan dit paradigma dat we onderwijs moeten baseren op wat werkt. Alvorens vernieuwingen te implementeren op grote schaal moeten we zorgvuldig onderzoeken welke impact ze hebben in kleinschalige (quasi-) experimenten. Uit dit (quasi-)experimentele bewijsmateriaal kunnen we sterke conclusies afleiden over de impact van vernieuwingen en hun kostenefficiëntie.*

Onze scholen maken deel uit van die kleinschalige experimenten. Daarom nemen we het verspreiden van die praktijkinzichten mee op in onze strategische doelen.

Operationele doelen bij strategisch doel 1

operationeel doel 1.1	De directies en beleidsleden worden systematisch geïnformeerd over de beleidsprioriteiten van de overheid en worden aangemoedigd hiermee aan de slag te gaan in hun jaarlijks prioriteitenplan/schoolwerkplan.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de instelling als professionele lerende organisatie • de implementatie van beleidsprioriteiten Beleidsprioriteiten: alle
inhoud	Beleidsprioriteiten: • datageletterdheid • effectieve didactiek • brede basiszorg en verhoogde zorg • (concretisering van de) samenwerking met Leerpunt • evidence-informed inclusieve leeromgeving
doelgroep	Directies & leden van beleidsteams
aanpak	• Algemene vormingen • Maatwerk: ondersteuning tijdens overleg met doelgroep
effect	Alle directies en 80% van de beleidsleden kennen de beleidsprioriteiten van de overheid en nemen ze op in hun prioriteitenplan indien van toepassing en relevant.
tijdspad	Jaarlijkse bespreking met directies rond prioriteitenplan voor volgend schooljaar.

operationeel doel 1.2	VOOP gaat op een systematische manier in gesprek met de directies en betrokkenen over de analyse van hun schooleigen data.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de instellingen Beleidsprioriteiten: • datageletterdheid • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	Omgaan met schooldata (datawijzer, Dataloep, Vlaamse Toetsen e.a.)
doelgroep	Directies, leden van beleidsteams & ICT coördinatoren
aanpak	• In samenwerking met OKO werden in een vorig traject leidraden en webinars gemaakt. Binnen OKO werd beslist dit traject verder te zetten, door het materiaal verder te verspreiden onder de scholen. • Scholen worden aangemoedigd hiervan gebruik te maken. • We werken pro-actief ook naar scholen die we iets minder makkelijk kunnen bereiken en proberen doelen voorop te stellen rond de verzameling en analyse van hun data. • Maatwerk: ondersteuning van scholen, schoolteams
effect	70% van de directies, leden van beleidsteams en ICT coördinatoren zijn in staat hun schooldata te raadplegen en te analyseren.
tijdspad	Jaarlijks wordt een gesprek gevoerd met de directies rond de analyse van hun data en er worden doelen voorop gesteld voor het komende schooljaar.

operationeel doel 1.3	Directies en leerkrachten worden systematisch geïnformeerd over de activiteiten en initiatieven van Leerpunt.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de instelling als professionele lerende organisatie Beleidsprioriteiten: • (concretisering van de) samenwerking met Leerpunt
inhoud	Leerpunt, met de toolkit en de leidraden
doelgroep	directies & leerkrachten
aanpak	Informatieverstrekking
effect	Alle directies en 70% van de leerkrachten zijn tegen het einde van deze beleidsperiode op de hoogte van het bestaan van Leerpunt, en weten waar de informatie over evidence informed werken beschikbaar is.
tijdspad	2 keer per jaar

operationeel doel 1.4	Tijdens haar begeleidingstrajecten verwijst VOOP actief naar de beschikbare leidraden van Leerpunt en ondersteunt de scholen bij de implementatie ervan.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de instellingen Beleidsprioriteiten: • effectieve didactiek • brede basiszorg en verhoogde zorg • (concretisering van de) samenwerking met Leerpunt • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	Afhankelijk van de beschikbare leidraden. Bij het schrijven van dit plan: • Leidraad differentiatie om onderwijsachterstanden weg te werken • Leidraad Hoge verwachtingen • Leidraad wetenschappen in het secundair onderwijs
doelgroep	Directies en leerkrachten
aanpak	• Informatieverstrekking • Gebruik leidraden promoten tijdens maatwerk
effect	70% van de directies en leerkrachten kennen de leidraden van Leerpunt als praktische gidsen voor de toepassing van bepaalde interventies op de klasvloer.
tijdspad	Indien van toepassing bij maatwerk. 2025-2030

operationeel doel 1.5	VOOP stimuleert haar scholen om op systematische wijze aan praktijkonderzoek te doen en projecten in te dienen bij Leerpunt (indien van toepassing).
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • het ondersteunen van de onderwijsinstellingen bij de realisatie van hun eigen project Beleidsprioriteiten: • datageletterdheid • effectieve didactiek • brede basiszorg en verhoogde zorg • (concretisering van de) samenwerking met Leerpunt • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	• Effectieve didactiek • Beleidsvoerend vermogen • Leidraden Leerpunt
doelgroep	Directies en beleidspersonen, betrokkenen bij praktijkonderzoek en innovaties
aanpak	Maatwerk: • ondersteuning bij opzetten praktijkonderzoek, het verzamelen van data • stimuleren tot aanvragen van projecten bij Leerpunt en ondersteuning bieden bij het uitschrijven aan de dossiers • deze resultaten opvolgen • de resultaten verzamelen en analyseren in samenwerking met de school
effect	De scholen leren hoe ze data kunnen verzamelen via praktijkonderzoek. Ze gebruiken die data om ontwikkelingsdoelen te formuleren die hun onderwijspraktijk verbeteren. Ze delen de resultaten van hun praktijkonderzoek via lerende netwerken
tijdspad	Jaarlijks wordt door minimaal 1 VOOP-school een projectaanvraag ingediend bij Leerpunt.

operationeel doel 1.6	VOOP deelt de resultaten van de praktijkonderzoeken met Leerpunt en ondersteunt scholen bij de implementatie ervan.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • het ondersteunen van de onderwijsinstellingen bij de realisatie van hun eigen project Beleidsprioriteiten: • (concretisering van de) samenwerking met Leerpunt
inhoud	• Effectieve didactiek • Beleidsvoerend vermogen • Leidraden Leerpunt
doelgroep	• Medewerkers van Leerpunt • Collega's van OKO • Breder onderwijs publiek
aanpak	Tijdens een halfjaarlijkse bijeenkomst met OKO en Leerpunt worden interessante praktijkonderzoeken voorgelegd. Leerpunt kan hiermee verder aan de slag tijdens webinars of evenementen, of kan conclusies trekken in functie van verder onderzoek. Deze actie gebeurt in samenwerking met de OKO partners. Meer details vindt de lezer in de tekst over samenwerkingen.
effect	De innovaties van de VOOP-scholen krijgen een bredere weerklank in de onderwijswereld.
tijdspad	Halfjaarlijks, tijdens de bijeenkomst.

SCHOLEN IN DE KIJKER

Het ABC model: de wetenschap achter De Met

De Met is innovatief secundair onderwijs gebaseerd op het ABC-model van Deci & Ryan. Dit model stelt dat leerlingen gemotiveerder, veerkrachtiger en diepgaander leren wanneer hun drie psychologische basisbehoeften worden vervuld:

1. Autonomie: zelf je agenda plannen en leertrajecten bepalen.
2. VerBinding: werken in kleine coachgroepen en wekelijkse coachgesprekken
3. Competentie: inzicht in de leerdoelen via een voortgangsmonitor en gerichte feedback.

Dit leidt tot meer motivatie, betere leerprestaties en een blijvende interesse in leren!

4.2 kwaliteit als kompas (over het ROK)

Strategisch doel 2

VOOP wil scholen ondersteunen in het bewuster en doelgerichter inzetten van het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit, zodat zij sterker kunnen inspelen op kwaliteitsverwachtingen en continu kunnen werken aan verbetering. Door een diepgaand begrip van het kader en de koppeling met effectieve didactiek en evidence-informed onderwijs, streven we naar duurzame kwaliteitsverhoging binnen alle lagen van de schoolwerking.

Context

Kwaliteitsontwikkeling is een kernopdracht van onderwijsinstellingen en een gedeelde verantwoordelijkheid van scholen, begeleidingsdiensten en de bredere onderwijsgemeenschap. Het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit (ROK) biedt daarbij een gemeenschappelijk kader. Dit kader vormt niet alleen de basis voor interne reflectie en ontwikkeling, maar wordt ook door de onderwijsinspectie gehanteerd bij doorlichtingen. Ook de toekomstagenda van de VLOR is hiervan overtuigd: *‘Het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit (ROK-kader) is voor alle onderwijsniveaus waar het van toepassing is, het uitgangspunt om in gesprek te gaan over onderwijskwaliteit.’* (VLOR, 2024, p14). Binnen onze scholen zetten verschillende teams sterk in op het Referentiekader voor Onderwijskwaliteit, waarbij ze opvallen door hun doordachte en innovatieve didactische aanpak. Sommige scholen experimenteren met specifieke methodieken, zoals coöperatief leren of formatief evalueren, en maken van onderwijskwaliteit een voortdurend ontwikkelproces.

Onze scholen zetten in op een rijk en doordacht curriculum waarin kennis, ervaring en diepgaand leren samenkomen. Ze combineren een sterke focus op kennisverwerving met ervaringsgerichte en actieve werkvormen, zodat leerlingen niet alleen feiten kennen, maar ook inzicht verwerven en leren toepassen in diverse contexten. Dit sluit aan bij het Onderwijskwaliteitskader (OK), dat benadrukt dat scholen hun onderwijs doordacht en onderbouwd vormgeven, met aandacht voor zowel een stevig kennisfundament als brede leerontwikkeling. Deze aanpak sluit aan bij het concept van een 'kennisrijk curriculum', waarbij onze scholen zowel de essentiële kennisbasis als de ontwikkelingskansen voor diepgaand leren en ervaringsgerichte benaderingen combineren, zodat ze een breed en veelzijdig onderwijsaanbod bieden dat tegemoetkomt aan de diverse behoeften van leerlingen. Deze combinatie wordt ook verwoord in de publicaties omtrent kennisrijk curriculum: *‘We are now evolving towards a knowledge-guided curriculum that values knowledge in itself, yet also attaches specific skills to particular knowledge domains.’* (Tim Surma, 2025).

Ondanks de brede relevantie van het ROK, merken we dat het kader zelf nog niet overal even goed bekend is. Sommige scholen geven expliciet aan nood te hebben aan een algemene vorming over het gebruik en de toepassing ervan.

Daarnaast zijn er duidelijke inhoudelijke verbanden tussen het ROK en beleidsprioriteiten:

- **effectieve didactiek** sluit aan bij het ROK omdat onderwijskwaliteit niet alleen gemeten, maar ook actief versterkt moet worden door bewezen didactische strategieën. De **samenwerking met Leerpunt** kan de effectiviteit verhogen.
- **evidence-informed onderwijs** past binnen het ROK omdat scholen gestimuleerd worden om beleidsbeslissingen te baseren op data en onderzoek, wat leidt tot duurzame kwaliteitsverbetering.

Om de specifieke ondersteuningsbehoeften van onze scholen beter in kaart te brengen, hebben we een brede bevraging uitgevoerd, zoals beschreven in hoofdstuk 2. Daarbij vertrokken we vanuit het referentiekader om inzicht te krijgen in waar scholen ondersteuning nodig hebben en hoe we hen hierin optimaal kunnen begeleiden. De volgende 3 (van de 8) thema's (onderverdeeld in subthema's) werden in verhouding het meest geselecteerd (telkens door een kleine helft van de deelnemers):

- Beleid voeren
- Doelgericht werken
- Opvolging van leerlingen

Tendens in de hele bevraging: men situeert de ondersteuningsbehoefte nogal vaak op niveau team, vakgroep, bijv. samenhang vinden rond doelgericht werken, eerder dan individueel en tot op de klasvloer.

Operationele doelen bij strategisch doel 2

operationeel doel 2.1	VOOP ondersteunt scholen bij de verdere ontwikkeling van hun kwaliteitszorg en de voorbereiding en opvolging van doorlichtingen.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • het ondersteunen van de onderwijsinstellingen bij de realisatie van hun eigen project
inhoud	• ROK • De werking van een doorlichting
doelgroep	• Directies & beleidspersonen • Leerkrachten (i.f.v. een doorlichting)
aanpak	• Informatieverstrekking • Algemene navorming voor diverse scholen samen of voor schoolteams • Maatwerk: ondersteuning van individuele directies en schoolteams
effect	Alle directies, beleidspersonen & leerkrachten zijn op de hoogte van het OK en de manier waarop een doorlichting daar mee omgaat en hoe ze het OK kunnen inzetten ten behoeve van de kwaliteitsverbetering in hun school. Daarnaast ondersteunt VOOP alle scholen die een tussentijds bezoek of een doorlichting hebben. Zowel voorbereiding als opvolging komen aan bod. De ondersteuning zal sterk afhangen van het beleidsvoerend vermogen van de individuele scholen.
tijdspad	We doen dit verdeeld over de beleidsperiode. Jaarlijks zetten we 1 school in de focus rond IKZ en werken samen een traject uit. Doorlichtingen in functie van planning van de onderwijsinspectie.

operationeel doel 2.2	VOOP ondersteunt scholen in het helder krijgen van de thema's binnen het ROK en dit in eenvoudige taal, op maat van de eigen school.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de instellingen Beleidsprioriteiten: • effectieve didactiek • brede basiszorg en verhoogde zorg • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	Prioriteiten uit de bevraging van de scholen: • beleid voeren • doelgericht werken • opvolging van leerlingen
doelgroep	Directies en leerkrachten
aanpak	• Algemene navormingen voor meerdere scholen en/of schoolteams • Maatwerk: ondersteuning van scholen, schoolteams
effect	Directies en leerkrachten verhogen hun kennis omtrent de gekozen thema's uit het ROK in functie van hun eigen school en kunnen het OK inzetten ten behoeve van de kwaliteitsverbetering in hun school.
tijdspad	2025-2027 (afhankelijk van initiatieven die door de overheid hieromtrent worden genomen)

operationeel doel 2.3	VOOP ondersteunt scholen in de implementatie van de nieuwe eindtermen basisonderwijs. We doen dit in samenwerking met OVSG.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de instellingen Beleidsprioriteiten: • effectieve didactiek
inhoud	Kennisrijk curriculum – nieuwe eindtermen basisonderwijs
doelgroep	Directies & leerkrachten basisscholen
aanpak	• Informatieverstrekking • Algemene navorming voor diverse scholen samen of voor schoolteams • Maatwerk: ondersteuning van scholen, schoolteams
effect	Leerkrachten en directies kennen de nieuwe eindtermen basisonderwijs, hebben inzicht in de vernieuwing van de leerplannen, en gaan er in de klaspraktijk mee aan de slag.
tijdspad	2026-2028

operationeel doel 2.4	VOOP ondersteunt scholen in het uitwerken van een wetenschappelijk onderbouwd en innovatief HR- en professionaliseringsbeleid. We durven daarbij buiten de lijntjes te denken en het rapport van de commissie der wijzen en sommige van onze innovatieve eigen scholen nemen we daarbij als leidraad.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de instelling als professionele lerende organisatie
inhoud	• Personeels- en HR-beleid + welbevinden • Professionaliseringsbeleid
doelgroep	Directies
aanpak	• Informatieverstrekking • Algemene navorming voor diverse scholen samen • Maatwerk: ondersteuning van individuele directies • Delen van kennis en expertise via lerende netwerken van VOOP
effect	Alle directies kunnen een schoolteam samenstellen en een professionaliseringsplan opstellen met de kwaliteit van hun school als kompas.
tijdspad	Tegen 2030 beschikt 70% van onze scholen over een innovatief HR- en professionaliseringsbeleid.

operationeel doel 2.5	VOOP ondersteunt schoolteams bij het introduceren van effectieve didactiek gebaseerd op wetenschappelijke inzichten.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de instellingen Beleidsprioriteiten: • effectieve didactiek • (concretisering van de) samenwerking met Leerpunt • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	• Evaluatiebeleid • Taal(beleid) • Wiskunde • Leidraden Leerpunt
doelgroep	leerkrachtenteam, vakgroepen
aanpak	• Maatwerk: ondersteuning van scholen, schoolteams • Makelaarsfunctie
effect	Leerkrachten en leerkrachtengroepen van de scholen die hiervoor ondersteuning vragen hebben een betere aanpak, die leidt tot een effectievere didactiek.
tijdspad	2027-2030

operationeel doel 2.6	VOOP faciliteert het delen van goede praktijkvoorbeelden rond HR- en professionaliseringsbeleid en rond effectieve didactiek via lerende netwerken.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • het ondersteunen van de onderwijsinstellingen bij de realisatie van hun eigen project Beleidsprioriteiten: • effectieve didactiek
inhoud	Keuze van de scholen in functie van kwaliteit
doelgroep	Directies en schoolteams
aanpak	Cohesie en samenwerking tussen de verschillende scholen bevorderen via de halfjaarlijkse intervisies/lerende netwerken.
effect	Scholen inspireren elkaar in functie van het verbeteren van hun algemene werking en hun effectieve didactiek in het bijzonder.
tijdspad	2027-2030

4.3 diversiteit als kracht (brede basiszorg, verhoogde zorg, inclusie, talenonderwijs)

Strategisch doel 3

VOOP wil de scholen versterken in hun benadering van diversiteit door het verder ontwikkelen en uitwisselen van kennis over brede basiszorg, verhoogde zorg, inclusief onderwijs en talenbeleid. Hierbij ligt de focus op het bevorderen van samenwerking tussen regulier en buitengewoon onderwijs, het verdiepen van het talenbeleid ter ondersteuning van meertalige en taalzwakke leerlingen, en het stimuleren van praktijkonderzoek. Deze uitwisseling van ervaringen en expertise zal bijdragen aan het vergroten van de onderwijskwaliteit en het verbeteren van de zorg voor leerlingen met diverse behoeften.

Context

Onze scholen staan bekend om hun grote diversiteit, zowel in leerlingpopulatie als in onderwijsaanpak. Een belangrijk kenmerk van veel van onze instellingen is de sterke focus op basiszorg, wat verder gaat dan de gebruikelijke zorgstructuren. Dit gemeenschappelijk kenmerk benadrukt de betrokkenheid bij het ondersteunen van elke leerling op zijn of haar niveau, met als doel inclusief onderwijs te bevorderen. Door uitwisseling tussen het reguliere en het buitengewoon onderwijs kan deze basiszorg verder ontwikkelen en versterken. Dit heeft als effect dat we met succes een inclusieve leeromgeving creëren waar leerlingen met diverse achtergronden en behoeften zich kunnen ontwikkelen.

Daarnaast speelt het talenbeleid een cruciale rol in het werk rond diversiteit, waarin we speciale aandacht geven aan taalondersteuning voor zowel meertalige leerlingen als leerlingen met taalachterstand. Binnen dit kader zijn sommige van onze scholen betrokken bij praktijkonderzoek om de effectiviteit van hun benaderingen te testen en verbeteren, met nauwe samenwerking met Leerpunt en andere partners.

Dit vormt een basis voor het vergroten van de onderwijskwaliteit, wat ook aansluit bij de prioritaire thema's van de overheid:

- **brede basiszorg & verhoogde zorg:** door het verbreden van basiszorg en daarnaast de verhoogde zorg te plaatsen, zorgen we voor een meer inclusieve leeromgeving.
- **effectieve didactiek & concretisering van de samenwerking met Leerpunt:** didactische aanpak versterken, wat de onderwijskwaliteit verhoogt en effectief bijdraagt aan de ondersteuning van leerlingen met diverse zorgbehoeften.
- **evidence-informed inclusieve leeromgeving**

SCHOLEN IN DE KIJKER EUREKA WINT KONING BOUDEWIJN PRIJS

Een aantal van onze scholen heeft veel expertise in zorg en inclusief onderwijs. Zo werkt Eureka in Leuven met leerlingen met leerstoornissen en biedt hen hulpmiddelen aan. Na een traject van 2 jaar kunnen de leerlingen weer aan de slag in het gewone onderwijs. De school kreeg hiervoor in 2024 de Filson Steers Mariman Prijs voor de opvoeding, vanuit de Koning Boudewijn Stichting. Dat werd natuurlijk uitbundig gevierd, maar het ging ook samen met een studiedag waarop vele scholen aanwezig waren en inspiratie konden opdoen. Zo wordt de expertise van de school ingezet voor het bredere onderwijs.

Operationele doelen bij strategisch doel 3

operationeel doel 3.1	VOOP ondersteunt haar scholen bij het op een wetenschappelijk onderbouwde manier uitwerken van een breed gedragen GOK-beleid.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de instelling als professionele lerende organisatie Beleidsprioriteiten: • brede basiszorg en verhoogde zorg • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	• Basiszorg • Verhoogde zorg • Inclusief onderwijs • Talenbeleid
doelgroep	Directies
aanpak	Maatwerk: ondersteuning van scholen, schoolteams
effect	De directies weten hoe ze de kracht van diversiteit kunnen gebruiken om de kwaliteit van de school te verbeteren: basiszorg, verhoogde zorg, inclusieve aanpak en talenbeleid. Elke school beschikt over een breed gedragen zorgbeleid/GOK-beleid waarover ze kritisch kan reflecteren met de begeleidingsdienst.
tijdspad	2027-2028

operationeel doel 3.2	VOOP ondersteunt scholen bij het uitwerken van een breed gedragen talenbeleid met prioriteit voor Nederlands. Naast visieontwikkeling en effectieve didactiek wordt ook gewerkt aan evaluatiebeleid.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de instelling als professionele lerende organisatie Beleidsprioriteiten: • effectieve didactiek • brede basiszorg en verhoogde zorg • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	• Visieontwikkeling rond talenbeleid inclusief Nederlands voor anderstaligen • Taaldidactiek • Evaluatiebeleid taal
doelgroep	Taalleerkrachten, alle leerkrachten
aanpak	Maatwerk: ondersteuning van scholen, schoolteams
effect	In de scholen die hiervoor een beroep doen op VOOP hebben de leerkrachten een duidelijke visie op talenbeleid en effectieve didactiek uitgewerkt met daaraan gekoppeld een helder evaluatiebeleid dat breed gedragen wordt door het schoolteam. Er wordt op de scholen extra ingezet op Nederlands, ook buiten de lessen Nederlands.
tijdspad	2025-2030

operationeel doel 3.3	VOOP ondersteunt scholen bij het doelgericht werken. Er worden leerlijnen ontwikkeld zodat er zowel een goede verticale als horizontale samenhang is.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de instellingen Beleidsprioriteiten: • effectieve didactiek • brede basiszorg en verhoogde zorg • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	• Brede basiszorg en verhoogde zorg /inclusie • Inclusief onderwijs • Handelingsgericht werken
doelgroep	schoolteams, vakgroepen, specialisten groepen
aanpak	• Maatwerk: ondersteuning van scholen, schoolteams • eventueel: makelaarsfunctie
effect	Binnen de scholen worden leerlijnen ontwikkeld die zowel een horizontale als een verticale samenhang hebben.
tijdspad	2025-2030

operationeel doel 3.4	VOOP werkt mee aan het project scholen voor iedereen en ondersteunt scholen bij het ontwikkelen van een visie rond inclusief onderwijs en de samenwerking tussen gewoon en buitengewoon onderwijs.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de instellingen Beleidsprioriteiten: • effectieve didactiek • brede basiszorg en verhoogde zorg • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	• Eerste kennismaking met project Scholen voor iedereen • Brede basiszorg en verhoogde zorg /inclusie • Inclusief onderwijs
doelgroep	Directie, RvB en beleidsmedewerkers, schoolteams, vakgroepen,
aanpak	• Algemene vormingen • Maatwerk • Eventueel: makelaarsfunctie
effect	Het project 'Scholen voor iedereen' is bij alle scholen gekend en er is minstens 1 school die zich kandidaat stelt als pilotschool. Deze school heeft een duidelijke visie op inclusief onderwijs ontwikkeld.
tijdspad	Afhankelijk van uitrol door de overheid

operationeel doel 3.5	VOOP gaat samen met haar scholen, die eerder kleinschalig zijn, op zoek naar het ontwikkelen van een eigen visie en het belang van netwerken.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de instelling als professionele lerende organisatie Beleidsprioriteiten: • brede basiszorg en verhoogde zorg • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	• Visieontwikkeling rond interne en externe netwerking • Leidraden Leerpunt
doelgroep	Directies en schoolteams
aanpak	In samenwerking met OKO, zie onder hoofdstuk 'samenwerkingen'
effect	Scholen, die vooral werken met kleinschaligheid als bewuste keuze, zien het belang van netwerken daarin en ontwikkelen daarrond een eigen visie.
tijdspad	2025-2030

operationeel doel 3.6	VOOP organiseert op regelmatige basis lerende netwerken rond zorg en inclusie.
maakt deel uit van	Decretale opdrachten: • de versterking van de beroepsbekwaamheid van de personeelsleden van de instellingen Beleidsprioriteiten: • brede basiszorg en verhoogde zorg • evidence-informed inclusieve leeromgeving
inhoud	• Brede basiszorg en verhoogde zorg • Evidence-informed inclusieve leeromgeving
doelgroep	Directies en schoolteams
aanpak	Intervisies/ lerende netwerken
effect	Er is meer cohesie en samenwerking tussen de verschillende scholen vanuit uitwisselingen rond zorg en inclusie.
tijdspad	2026-2027

HOOFDSTUK 5: DOELEN OP ORGANISATIENIVEAU

5.1 Personeels- en professionaliseringsbeleid

VOOP streeft naar een inspirerend en toekomstgericht onderwijslandschap dat ruimte biedt aan innovatie, diversiteit en onafhankelijkheid. Het succes van onze organisatie ligt bij de scholen zelf; zij doen het belangrijkste werk in het realiseren van kwalitatief onderwijs. Ons team van pedagogisch begeleiders en beleidsondersteuners vervult hierbij een belangrijke ondersteunende rol. Met een zeer klein team van breed inzetbare professionals zetten we ons in voor de ondersteuning en ontwikkeling van de diverse scholen binnen onze koepel.

Onze visie op personeelsbeleid

1. ontwikkelingsgericht leiderschap

We geloven in een leiderschapsstijl die ontwikkeling stimuleert en ondersteunt. Elk teamlid krijgt de ruimte om zijn of haar eigen talenten te ontplooien en deze in te zetten voor het grotere geheel. We bevorderen eigenaarschap door het bieden van autonomie, verantwoordelijkheid en continue feedback.

2. samenwerking en collectieve kennis

Gezien ons zeer kleine team is het ontwikkelen van alle mogelijke expertise niet haalbaar. Daarom leggen we de nadruk op samenwerking en het delen van kennis, zowel binnen het team, met de scholen als met externe organisaties. Door gezamenlijke leertrajecten en intervisie creëren we een cultuur van wederzijds leren, waarbij onze brede inzetbaarheid en flexibiliteit centraal staan.

3. flexibiliteit en innovatie

We anticiperen op veranderingen in het onderwijslandschap door flexibel te zijn en in te spelen op nieuwe uitdagingen. Ons team wordt gestimuleerd om buiten de gebaande paden te denken en innovatieve oplossingen te ontwikkelen die de scholen helpen om te excelleren. In plaats van specialisatie streven we naar het breed en wendbaar inzetten van onze teamleden.

4. aanwerving en selectie

Bij de aanwerving van nieuwe teamleden selecteren we mensen met ervaring in het onderwijs, een sterke interesse in innovatieve didactiek en een goed begrip van het belang van wetenschappelijk onderbouwd werken. We zoeken professionals die niet alleen beschikken over relevante kennis, maar ook de motivatie en de vaardigheden hebben om bij te dragen aan de brede en flexibele inzetbaarheid van ons team.

Onze visie op professionalisering

1. levenslang leren en ontwikkelen

Professionalisering is een continu proces. We zetten in op permanente educatie door middel van workshops, trainingen en bijscholing. In plaats van te streven naar volledige expertise in elke discipline, focussen we op een begeleidingsdienst die flexibel kan inspelen op de steeds evoluerende noden van een school.

2. gebruik van overheidsinitiatieven

De overheid biedt tal van vormingen en trainingen aan die inspelen op de innovaties in het onderwijs. Wij maken uitgebreid gebruik van deze mogelijkheden om onze kennis up-to-date te houden. Scholen hebben vaak niet de tijd om hier zelf volop gebruik van te maken, waardoor wij een brug kunnen vormen door deze informatie te verzamelen, te vertalen naar de praktijk en door te geven aan de scholen. Zo versterken we hun onderwijspraktijk met actuele en onderbouwde inzichten.

3. blijven met literatuur en wetenschappelijk onderzoek

Ons team houdt zich op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen in het onderwijs door het lezen van relevante literatuur, opvolgen van Leerpunt info, en het bijwonen van studiedagen over wetenschappelijk onderzoek. Dit stelt ons in staat om de laatste inzichten vanuit de resultaten van evidence-informed praktijken te integreren in onze ondersteuning van de scholen en ervoor te zorgen dat ons advies altijd gebaseerd is op actuele kennis.

4. breed inzetbare expertise

Het team wordt gestimuleerd om een breed profiel te ontwikkelen, waarbij ieder teamlid naast zijn vakspecifieke expertise ook flexibel kan inspelen op verschillende rollen binnen de ondersteuning van de scholen. Deze aanpak zorgt ervoor dat ons team wendbaar en toekomstbestendig blijft, en dat we effectief kunnen inspelen op de diverse behoeften van onze scholen.

5. reflectie en (zelf)evaluatie

Reflectie is een essentieel onderdeel van onze professionalisering. Door regelmatig stil te staan bij onze werkwijze en resultaten, kunnen we blijven groeien en onze aanpak verder verfijnen. Zowel interne als externe evaluatie en feedback zijn essentieel voor het voortdurend verbeteren van onze dienstverlening.

Taakverdeling en tijdbesteding

Op de maandelijkse teamvergaderingen worden alle noden en vragen van scholen overlopen, en worden de tussenkomsten verdeeld op basis van de expertise van de begeleiders en de organisatorische mogelijkheden. De coördinator ziet erop toe dat alle scholen effectief gecontacteerd worden en staat in voor het verder aanklappend beleid indien dat nodig is.

Het voorbereidingswerk voor tussenkomsten op scholen is vrij intensief, vanwege het maatwerk. Maar toch wordt het aanwezig zijn op de werkvloer voor 50% van de begeleidingstijd vooropgesteld.

SCENARIO: WAT ALS DE BEGELEIDINGSDIENST MINDER MIDDELEN/PERSONEEL HEEFT?

Bij een vermindering van middelen of personeel zal de begeleidingsdienst keuzes moeten maken. De decretale opdrachten blijven richtinggevend, maar niet alle scholen kunnen in dezelfde mate ondersteund worden. Prioriteit gaat naar scholen met de hoogste noden en beleidsprioriteiten van de overheid.

Generieke informatie en leidraden zullen de plaats innemen van maatwerktrajecten, wat de diepgang van begeleiding beperkt. De impact op de onderwijspraktijk zal daardoor dalen. De ongelijkheid tussen scholen kan toenemen, omdat sterkere scholen meer zelfredzaam zijn.

De draagkracht van medewerkers komt onder druk te staan, wat op termijn tot kwaliteitsverlies kan leiden. Duidelijke communicatie over deze beperkingen is cruciaal, zodat scholen realistische verwachtingen hebben en de gedeelde verantwoordelijkheid voor kwaliteitsontwikkeling helder blijft.

5.2. Kwaliteitsontwikkeling

Visie op organisatieontwikkeling

Bij VOOP zetten we sterk in op continue kwaliteitsontwikkeling. Dit betekent dat we onze eigen werking voortdurend evalueren en bijsturen om onze doelstellingen te realiseren.

Binnen ons personeelsbeleid koppelen we begeleiders aan trajecten op basis van hun expertise en competenties. Hierdoor werken we vrijwel altijd met meerdere begeleiders binnen een geïntegreerd traject. Regelmatig overleg zorgt ervoor dat trajecten optimaal worden opgevolgd en afgestemd op de noden van de scholen.

Het maandelijkse teamoverleg vormt een vast moment om lopende trajecten te bespreken, de voortgang te evalueren en het tijdspad bij te sturen indien nodig. We registreren alle activiteiten systematisch in een centraal bestandsstelsel. Dit biedt ons een helder overzicht van de inzet van tijd, middelen en personeel en maakt een onderbouwde evaluatie mogelijk.

Daarnaast koppelen we tweemaandelijks terug naar de raad van bestuur van VOOP. Deze vormt het beslissingsorgaan dat de koers van onze begeleiding uitzet en waaraan wij verantwoording afleggen.

Jaarlijks organiseren we een zelfevaluatie waarbij scholen bevraagd worden over hun tevredenheid en verwachtingen. De resultaten hiervan gebruiken we om onze werking verder te optimaliseren en onze begeleiding beter af te stemmen op de noden van het werkveld.

Procesopvolging en effectmeting

VOOP hanteert een cyclische aanpak van plannen, uitvoeren, evalueren en bijsturen (PDCA-cirkel). We streven naar een uniforme aanpak en kwaliteitsvolle begeleiding in alle trajecten, ongeacht de context of betrokken partners. Reflectie en continue verbetering staan hierbij centraal.

We meten systematisch de kwaliteit en impact van onze begeleiding. Dit gebeurt zowel tijdens als na de trajecten, waarbij we nagaan in welke mate de beoogde effecten zichtbaar en ingebed zijn. We koppelen deze inzichten aan doorlichtingsgegevens en vergelijkend onderzoek.

Onze meetinstrumenten, met focus op output-opvolging en bereik, blijven behouden en de resultaten worden jaarlijks verwerkt in ons jaarverslag. De maandelijkse prestatieregistratie van alle pedagogisch begeleiders ondersteunt de evaluatie van onze werking met concrete data.

Daarnaast zetten we het EDBI-instrument in om de effecten van begeleidingstrajecten scherper in kaart te brengen. Dit wordt aangevuld met kwalitatieve bevragingen. De samenwerking met andere pedagogische begeleidingsdiensten blijft hierin een belangrijk aandachtspunt.

Detecteren van noden

Elk jaar bevragen we onze scholen over hun noden en verwachtingen voor het komende schooljaar. We peilen zowel naar inhoudelijke als procesmatige aspecten, zoals gewenste thema's, begeleidingsvormen en opvolging op lange termijn.

Naast deze gestructureerde bevraging krijgen we veel input via individueel contact met directies en personeelsleden. Deze informele kanalen leveren waardevolle inzichten op over vragen en behoeften. Ook schoolbesturen worden betrokken bij het in kaart brengen van noden.

Voor langdurige of intensieve begeleidingstrajecten stellen we een begeleidingsovereenkomst op. Hierin leggen we de doelen, de koppeling met de decretale opdrachten en het tijdspad vast. Dit document wordt ondertekend door de directeur en VOOP.

Trajecten blijven flexibel en evolueren op basis van nieuwe of bijkomende vragen van scholen. Dit maakt begeleiding effectiever en beter afgestemd op de realiteit binnen de scholen. Onze nabijheid en flexibele aanpak maken het bovendien mogelijk om ook onverwachte of dringende vragen snel te honoreren.

Wetenschappelijke onderbouwing

VOOP beschikt als kleine begeleidingsdienst niet over eigen wetenschappers en heeft geen directe samenwerking met hogescholen of universiteiten. Dit maakt het noodzakelijk om wetenschappelijke inzichten via externe samenwerkingen te integreren.

Binnen OKO werken we progressief aan samenwerkingen met wetenschappelijke instellingen, bijvoorbeeld door deelname van onderzoekers aan het bestuur, hetzij als lid, of via advies. Daarnaast delen we relevante onderzoeksresultaten en projectinformatie binnen onze organisatie en met scholen. Dit versterkt het samen-lerend effect en helpt om wetenschappelijke inzichten concreet toe te passen in onze begeleiding.

Kennisverwerving en -deling

We verwachten van elke pedagogisch begeleider binnen VOOP een blijvende professionalisering. De organisatie geeft hier mee de richtingen aan. Dit levert een voortdurende instroom van nieuwe kennis en methodieken op, die we zowel actief als passief delen.

Actieve kennisdeling gebeurt via teamoverleg en gezamenlijke voorbereiding van trajecten. Passieve kennisdeling verloopt via onze centrale database waarin we materialen, methodieken en relevante informatie per thema verzamelen. Hierin registreren we ook wie welke vorming volgde en welke kennis beschikbaar is binnen het team.

Daarnaast investeren we in samenwerkingen binnen OKO, waardoor er meer uitwisseling is tussen begeleidingsdiensten. Dit verrijkt onze werking met diverse perspectieven en methodieken en verhoogt de effectiviteit van onze begeleiding.

Bereik van scholen en opvolging

VOOP slaagt erin om alle aangesloten scholen op een bepaalde manier te bereiken, al verschilt de intensiteit van begeleiding per school. Sommige scholen vragen uitgebreide trajecten, terwijl anderen zich beperken tot deelname aan interviews, gezamenlijke activiteiten of informele contacten.

We blijven scholen die minder begeleidingsvragen stellen actief betrekken via informele contacten, bezoeken en telefonische opvolging. Beleidsinformatie en nieuwsbrieven vormen eveneens een middel om contact te onderhouden en scholen te ondersteunen in hun werking.

Tot slot merken we dat scholen die minder begeleiding vragen niet per definitie beleidszwakke scholen zijn. Sommige scholen kiezen er bewust voor om hun eigen koers te varen en doen dat succesvol. In die gevallen ondersteunen we eerder door sterke praktijken uit te wisselen en kennisdeling te stimuleren binnen ons netwerk.

SCENARIO: HOE ZAL DE PBD OMGAAN MET ONVERWACHTE OF NIEUWE VRAGEN OF NODEN DIE ZICH STELLEN IN DE INSTELLINGEN?

De pedagogische begeleidingsdienst zal flexibel inspelen op onverwachte of nieuwe vragen en noden. Dit gebeurt door een combinatie van proactieve opvolging en een gestructureerde aanpak. Eerst worden signalen en noden gedetecteerd via regelmatige contacten met de scholen en analyses van lopende begeleidingstrajecten. Vervolgens worden prioriteiten bepaald op basis van urgentie en impact, waarbij expertise binnen het team wordt ingezet of externe specialisten worden betrokken indien nodig. Daarnaast blijft de PBD voortdurend in dialoog met de instellingen om oplossingen op maat te bieden en de ondersteuning bij te sturen waar nodig. Zo wordt ingespeeld op evoluerende uitdagingen zonder de langetermijnvisie uit het oog te verliezen.

5.3 Doelgerichte samenwerking met de 4 begeleidingsdiensten van OKO

Inbedding in de werking van

De vier pedagogische begeleidingsdiensten van OKO werken samen onder de vleugels van OKO, het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers. Het betreft de pedagogische begeleidingsdiensten van de Federatie Steinerscholen, IPCO (Raad van Inrichtende Machten van het Protestants-Christelijk Onderwijs, FOPEM (Federatie van onafhankelijke, pluralistische, emancipatorische methodescholen) en VOOP (Vrijdenkende Onafhankelijke OnderwijsPartners).

De samenwerking tussen de begeleidingsdiensten situeert zich op twee niveaus:

- De kerngroep van OKO waar coördinatoren van twee begeleidingsdiensten lid van zijn, naast de centrale vertegenwoordigers van de vier koepels van OKO en de coördinator van de begeleidingsdiensten van OKO. Maandelijks komt deze kerngroep samen om alle actuele onderwijsdossiers te bespreken en van nabij op te volgen. Dit garandeert een rechtstreekse uitwisseling en afstemming tussen enerzijds de koepels en hun begeleidingsdiensten en anderzijds tussen de vier begeleidingsdiensten. Vanuit de kerngroep van OKO wordt een groot aantal fora opgevolgd in commissies, raden en werkgroepen van de VLOR, externe overlegorganen, overleg met de overheid,... Deze actieve participatie leidt tot een ruime vertegenwoordiging in vele overlegorganen, van waaruit een directe vertaling naar de pedagogische begeleidingsdiensten gebeurt. Dit laat elke begeleidingsdienst toe in te spelen op actuele evoluties binnen het onderwijslandschap. Het vermijdt bovendien dat elke koepel alle actuele evoluties zelf moet opvolgen en leidt tot een gemeenschappelijke visievorming en formele standpuntbepalingen. Van hieruit worden bakens uitgezet om de samenwerking tussen de vier pedagogische begeleidingsdiensten structureel in te bedden.
- Het overleg tussen de pedagogische begeleidingsdiensten van OKO. Op dit driemaandelijks overleg zijn zowel coördinatoren van de begeleidingsdiensten als begeleiders aanwezig. Tijdens deze overlegmomenten worden afspraken gemaakt omtrent de concrete samenwerking en worden specifieke thema's belicht. Tijdens elk overleg is er een intervisiemoment voor het uitwisselen van goede voorbeelden van pedagogische praktijken en ontwikkeld materiaal.

Voor de beleidsperiode 2025-2030 willen we werken met enkele vaste agendapunten:

- Vast agendapunt i.f.v. beleidsprioriteit samenwerking met Leerpunt:
 - ⇒ Uitwisseling projecten die lopen: inzichten en impact project delen. PBD's zijn elkaars kritische vriend + disseminatie inzichten project naar de andere PBD's
 - ⇒ Elkaar ondersteunen in het schrijven van aanvragen
 - ⇒ Kennisnoden vanuit het veld bundelen
- Vaste intervisie met een thema dat een jaar lang centraal staat. Het is hierbij de bedoeling om te leren van elkaar, via intervisie leervragen te beantwoorden en eventuele samenwerking opzetten
 - ⇒ J1: inzichten en praktijkvoorbeelden rond inclusief onderwijs uitwisselen en samen leren over manieren om een inclusieve schoolcultuur en -organisatie te ontwikkelen = lerend netwerk met pedagogisch begeleiders en enkele scholen die hier rond (willen) pionieren
 - ⇒ J2: inzichten en praktijken uitwisselen om de effectiviteit van begeleidingsinterventies op lange termijn in kaart te brengen als PBD

- ⇒ J3: hoe blijven we scholen begeleiden in die datageletterde attitude? Welk voortschrijdend inzicht is er ten opzichte van ons gezamenlijk uitgewerkte visie en materiaal van 2024-2025?
- ⇒ J4: (verder bouwend op lerend netwerk uit jaar 1) hoe kan je als PBD een inclusieve schoolcultuur en -organisatie bewerkstelligen in scholen en hen begeleiden in die visieoefening?
- ⇒ J5: (verder bouwend op intervisie uit jaar 2) welke praktijken en systemen zijn passend om de effectiviteit van begeleidingsinterventies te gebruiken voor interne kwaliteitszorg van de PBD?

De visie van OKO op evidence-informed onderwijs en evidence-informed begeleiden van scholen

1. Inleiding

Vanaf het schooljaar 2026-'27 gelden nieuwe beleidsprioriteiten voor de PBD's. Hierin neemt evidence-informed onderwijs een prominente plaats in. Het gaat om de volgende beleidsprioriteiten:

- Evidence-informed inclusieve leeromgeving
- Concretisering van samenwerking met Leerpunt
- Datageletterdheid

Dit zet de vier PBD's van OKO er toe aan om vanuit een gedragen visie evidence informed scholen te begeleiden. Maar wat houdt evidence informed onderwijs en begeleiden in?

2. Kwaliteiten van onderwijs

Vooraleer een omschrijving te geven van evidence-informed onderwijs is het van belang om na te gaan wat bedoeld wordt met kwaliteiten van onderwijs. Het Referentiekader Onderwijskwaliteit is daarbij inspirerend voor de PBD's van OKO. Er zijn twee redenen waarom OKO uitgaat van kwaliteiten van onderwijs in het meervoud. Eén, een democratische samenleving waarborgt de ruimte voor een diversiteit aan visies op onderwijs die zich vertalen in pedagogische projecten. Twee, het Referentiekader Onderwijskwaliteit zet de minimale gemeenschappelijke verwachtingen van kwaliteitsvol onderwijs uit. Aan deze 37 verwachtingen moeten scholen tegemoetkomen. Het Referentiekader Onderwijskwaliteit is bijgevolg geen kwaliteitsmodel; het zet wel scholen aan om 'school te maken' vanuit de eigenheid van hun pedagogisch project.

3. Een omschrijving van evidence-informed onderwijs : de permanente dialoog tussen wetenschappelijke inzichten en pedagogische praktijken

De vier koepels van OKO groeperen scholen met uiteenlopende pedagogische projecten, wat precies een illustratie is van kwaliteiten van onderwijs. Dit toont aan dat pedagogische praktijken steeds waardegeladen zijn. Ook wetenschappelijke inzichten zijn steeds waardegeladen. Wetenschappelijke begrippen zijn namelijk gebaseerd op impliciete aannames en ook de waarneming is waardegeladen. Wetenschappelijke inzichten bouwen zo voort op de praktische kennis van leraren, ze liggen in elkaars verlengde. Hierin ligt dan ook de kern van evidence-informed onderwijs : de permanente dialoog tussen deze praktijkkennis en wetenschappelijke inzichten, gefundeerd in het pedagogisch project van de school. Zo kan OKO zich aansluiten bij de omschrijving die de VLOR in zijn advies formuleerde : "Evidence-informed onderwijs' is onderwijs waarin beslissingen worden genomen vanuit een permanente dialoog tussen kennisbronnen en overwegingen, waaronder inzichten uit wetenschappelijk onderzoek". Dit impliceert dat onderwijspraktijken niet onverkort kunnen toepassen wat volgens onderzoek blijkt te 'werken'.

4. Intervisie tussen begeleiders van de PBD's van OKO vanuit goede voorbeelden van praktijken

Vanuit bovenstaande omschrijving van evidence-informed onderwijs en de aanname van kwaliteiten van onderwijs is voor de PBD's van OKO het uitgangspunt voor de intervisies tussen begeleiders van PBD's van OKO "goede voorbeelden van praktijken". "Goed" wijst dan niet op de inhoud of de vorm van praktijken maar wel op de manier waarop praktijken gepresenteerd worden en dus zo publiek worden gemaakt tijdens deze intervisies.

Samenwerking naar aanleiding van beleidsprioriteiten

1. Samenwerking met Leerpunt

In de missie en visie van Leerpunt is te lezen dat Leerpunt het evidence-informed werken in onderwijs stimuleert. Het belang van het pedagogisch project van de school maakt deel uit van de decretale opdracht van Leerpunt : *“het ondersteunen en stimuleren van het gebruik van deze kennis door leraren(teams) in de dagelijkse klas- en school-praktijk, met respect voor de eigen pedagogische projecten.”*

Om structureel samen te werken met Leerpunt kiezen de PBD's van OKO voor volgende **strategische doelstellingen**:

- De PBD's bouwen een prioritair en structureel partnerschap uit met Leerpunt
- De PBD's nemen ex officio deel aan de gebruikerscommissie van Leerpunt
- De PBD's benutten de samenwerking met Leerpunt om hun capaciteit in het realiseren van hun decretale kernopdracht te versterken en uit te breiden. De pedagogische begeleidingsdiensten dragen hierdoor bij tot de ontwikkeling van een strategie en scenario's voor samenwerking met Vlaamse organisaties. Ze netwerken met het oog op het identificeren van kennisnoden, het verspreiden van de ontwikkelde valorisatieproducten en het bijdragen aan een cultuur van evidence-informed werken in het onderwijs.

Om structureel samen te werken met Leerpunt kiezen de PBD's van OKO voor volgende **operationele doelstellingen**:

- De PBD's van OKO gaan vanuit hun netoverstijgend samenwerkingsverband minimaal halfjaarlijks gezamenlijk in dialoog met Leerpunt waarbij relevante informatie over elkaars werking en evoluties gedeeld wordt.
- Concreet komen minimaal de volgende zaken aan bod:
- door praktijkervaring onderbouwde feedback op de door Leerpunt geformuleerde onderzoeksvragen om zo bij te dragen tot de opbouw van een kennisagenda
- de gecapteerde ondersteuningsnoden met het oog op het identificeren van mogelijk onderliggende (kennis)noden
- de wijze waarop de door Leerpunt opgeleverde kennis, inzichten en valorisatieproducten geïntegreerd worden in de eigen professionaliseringsinitiatieven voor pedagogisch begeleiders
- De PBD's spelen via hun eigen participatiekanalen een rol bij het verspreiden van door Leerpunt ontwikkelde valorisatieproducten in relatie tot de eigen pedagogische cultuur en dragen zo bij tot een algemene cultuur van evidence-informed werken in het onderwijs.
- De PBD's zorgen ervoor dat de informatie m.b.t. de ontwikkelde valorisatieproducten doorstroomt naar de scholen en faciliteren de inbedding ervan in de eigen pedagogische projecten.
- De PBD's nemen hun rol op in de co-creatie van de inleidings- en nazorgsessies over de door Leerpunt opgeleverde gevalideerde eindproducten waarin de leidraden, handreikingen, inzichten prioritair en gezamenlijk aan de pedagogische begeleidingsdiensten en lerarenopleiders worden toegelicht.
- Om een maximaal bereik te realiseren tekenen de PBD's waar mogelijk samen en waar wenselijk i.s.m. het hoger onderwijs in op de door Leerpunt uitgeschreven projectoproepen.
- De PBD's leveren vanuit hun makelaarsrol feedback bij de initiatieven die Leerpunt zelf neemt en die de versterking van evidence-informed werken in het onderwijs tot doel hebben (netwerk- en informatie-event, webinars).

2. Evidence-informed inclusieve leeromgeving

Situering

krachtlijnen van de commissie Inclusief Onderwijs, project Hoge doelen en inspiratiebundel naar aanleiding van onderzoek

In juni 2024 gaf de onafhankelijke commissie Inclusief Onderwijs een advies met 8 krachtlijnen om te evolueren naar een inclusief onderwijssysteem.

1. Een inclusieve schoolcultuur en schoolorganisatie realiseren in elke school
2. Evolueren van scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs naar scholen voor iedereen
3. Voldoende, gepaste en nabije ondersteuning voorzien in elke school
4. Professionaliseren van alle betrokken professionals in functie van inclusief onderwijs
5. Structureel partnerschap uitbouwen tussen onderwijs en welzijn
6. Bepalen van ondersteuningsnoden door middel van een onafhankelijk en beleidsdomein-overschrijdend assessment
7. Doeltreffende financiering voorzien voor alle scholen
8. Realiseren van een inclusieve en toegankelijke infrastructuur in elke school

De commissie stelde voor om de implementatie naar een inclusief onderwijssysteem gefaseerd te laten verlopen.

De **voorbereidingsfase** (2024-2029):

- Pionierscholen starten de evolutie naar 1 inclusief onderwijssysteem. Een onderzoek brengt daarbij knelpunten in de regelgeving in kaart.
- De nodige beleidsveranderingen worden voorbereid.

De **overgangsfase** naar het inclusief onderwijssysteem (2029-2034):

- Op basis van de lessen en het voorbereidende werk uit de voorbereidingsfase volgen:
- Aanpassingen van beleid en regelgeving
- Concrete acties van alle scholen en onderwijspartners om te evolueren naar scholen voor iedereen

De **implementatiefase** (2034-2039):

- Op basis van aangepaste regelgeving en aangepast beleid worden alle scholen 'scholen voor iedereen'.

Parallel met deze krachtlijnen en deze fasering participeerden drie scholen van IPCO en van de Federatie Steiner-scholen aan het project "Hoge Doelen". Dit project resulteerde onder meer in een inspiratiebundel "Meer leerkanalen dankzij sociaal-emotionele groei-veeleisende leersituaties doeltreffender opvangen".

Tot slot werd de publicatie "Krachten bundelen om inclusief onderwijs te realiseren" vrijgegeven als output van het onderzoek "De samenwerking tussen gewoon en buitengewoon onderwijs".

Strategische doelstellingen en impact

Via het project 'Brede basiszorg en verhoogde zorg' van Leerpunt wordt een kennisbasis gecreëerd in functie van een inclusieve leeromgeving. De PBD's van OKO verspreiden deze kennis naar de scholen, dit vanuit de eigenheid van de pedagogische projecten van de scholen.

Operationele doelstellingen

- De PBD's voeren doelgerichte acties uit om scholen te motiveren een visie te ontwikkelen op een inclusieve schoolcultuur- en organisatie. De 8 krachtlijnen van de commissie Inclusief Onderwijs zijn hierbij inspirerend.
- De PBD's monitoren de verandering in scholen op vlak van visie, schoolwerking en -organisatie met betrekking tot een inclusieve leeromgeving
- De PBD's faciliteren het uitwisselen van goede praktijkvoorbeelden met betrekking tot het pedagogisch handelen binnen een inclusieve schoolomgeving, een inclusieve schoolcultuur en een inclusieve schoolorganisatie

Een tijdpad van begeleiding

Schooljaar 2025-'26

Doel : aan de hand van een lerend netwerk inzichten en praktijkvoorbeelden van inclusief onderwijs uitwisselen en samen leren over de manieren om een inclusieve school te ontwikkelen

Input :

- Inzichten en praktijkvoorbeelden uit het project Hoge Doelen uitwisselen
- Externe expertise van gastsprekers en literatuur
- Praktijkvoorbeelden van pionierscholen die inclusief onderwijs realiseren volgens één of meerdere krachtlijnen van de commissie Inclusief Onderwijs

Output :

- Aanknopingspunten om scholen te begeleiden in het realiseren van een inclusieve schoolcultuur en – organisatie
- Praktijkvoorbeelden en materialen die een inclusieve schoolcultuur-en organisatie ondersteunen
- Zicht op kennishiaten en begeleidingsvragen over inclusieve schoolcultuur en-organisatie

Schooljaar 2026-'27

Nulmeting

- Elke PBD ontwikkelt een passende onderzoeksmethode om zicht te krijgen op de huidige inclusieve schoolcultuur en -organisatie in de scholen
- De PBD's wisselen uit over de behoeften en sprekende praktijkvoorbeelden in scholen
- De PBD's van OKO dienen een gezamenlijke projectaanvraag in bij Leerpunt of een andere subsidiërende instantie om scholen te begeleiden in het realiseren van een inclusieve schoolcultuur en – organisatie

Schooljaar 2027-'28

- Elke PBD ontwikkelt afzonderlijk een begeleidingstraject op maat van één of meerdere scholen.
- Elke PBD loopt volgens de eigen werking een traject met scholen om te groeien in een inclusieve schoolcultuur en – organisatie. Hiervoor wordt beroep gedaan op de middelen uit een goedgekeurde projectaanvraag.

Schooljaar 2028-'29

Doel : het valoriseren van de opgedane kennis

- Het organiseren van een inspiratiedag om kennishiaten uit het lerend netwerk op te vullen, sprekende praktijkvoorbeelden zowel op het vlak van output als op het vlak van proces te delen en scholen stimuleren om vervolgstappen te zetten in het realiseren van een inclusieve schoolcultuur en -organisatie
- Het organiseren van intervisies tussen de PBD's, verder bouwend op het lerend netwerk : welke is de rol van de PBD in het realiseren van een inclusieve schoolcultuur en -organisatie in scholen ?

Schooljaar 2029-'30

- De onderzoeksmethode van het schooljaar 2026-'27 wordt herhaald om te onderzoeken in welke mate scholen gegroeid zijn in hun inclusieve schoolcultuur en -organisatie en wat hierin de rol was van de begeleidingsinterventies.

5.4 Netoverstijgende samenwerkingen met alle koepels (D4+)

Netoverschrijdende samenwerking

Gedurende de looptijd van dit begeleidingsplan zetten we het structurele overleg tussen de netgebonden pedagogische begeleidingsdiensten verder. We benutten dit forum, waarvan het voorzitterschap jaarlijks wisselend wordt opgenomen, voor collegiaal overleg, inhoudelijke afstemming, kennisdeling en professionalisering. Waar en wanneer nodig initiëren we vanuit dit overleg tussen de respectievelijke hoofden van de pedagogische begeleidingsdiensten ad hoc netoverstijgende samenwerking op actuele deelthema's of gezamenlijke projecten. Veelal intensifiëren we daartoe tijdelijk de breed aanwezige informele contacten. Dat kan bijvoorbeeld bij projectoproepen vanuit de overheid, de lancering van nieuwe leidraden etc. vanuit Leerpunt, relevante beleidsontwikkelingen of bij aandachtspunten die volgen uit het de decretales overleg met de Onderwijsinspectie. We wisselen begeleidingsplannen en jaarverslagen met elkaar uit om kansen tot gelijkgerichtheid of synergiën te ontdekken die de effectiviteit van de ondersteuning ten goede kunnen komen.

De wetenschappelijke adviesgroep

Evidence informed werken betekent actief en kritisch gebruik maken van onderwijsonderzoek. Dat wil zeggen dat we niet alleen kennisnemen van onderzoeksevidentie maar dat we het ook in vraag stellen en toepassen in onze eigen context. We beoordelen de evidentie op relevantie en bruikbaarheid en vertalen het naar acties (Gleeson et al., 2023).

We doen dat voor alle inhouden waarmee we naar de scholen trekken en ondersteunen de scholen om ook zelf evidence informed te werken (zie ook beleidsimpuls Leerpunt). De pedagogische begeleidingsdienst begeleidt, adviseert en professionaliseert. We hebben de voorbije jaren geïnvesteerd in een wetenschappelijke adviesgroep waarmee we onze primaire processen, onze dienstverlening naar de scholen, internaten en leersteuncentra met evidentie uit wetenschappelijk onderzoek willen versterken.

Bij het schrijven van dit begeleidingsplan werken we volop aan een congres voor alle pedagogische begeleiders, de apotheose van een traject van drie jaar waarin we verschillende onderzoekers via keynotes en werkwinkels in gesprek laten gaan met de pedagogische begeleider. Op 28 mei mogen we Adrie Visscher, Geert Kelchtermans, Jo Tondeur, Jan Vanhoof, Wouter Schelfhout en vele anderen begroeten.

Deze studiedag vormt echter niet het eindpunt maar markeert een nieuw begin. We willen het onderzoek naar professionalisering en begeleiding van onderwijsprofessionals blijvend voeden en stimuleren met kennisvragen die leven op scholen en bij begeleiders. We werken collegiaal samen met de collega's van Leerpunt opdat onze activiteiten elkaar niet zouden overlappen.

Ons uitgangspunt is het vakmanschap van de pedagogisch begeleider wiens werk met de onderwijsprofessional gekenmerkt wordt door complexe dynamieken (Vermeir & Kelchtermans, 2021) en wiens praktijkervaring we actief in verbinding willen brengen met kennisontwikkeling. De pedagogische begeleidingsdiensten zullen zich dus in de komende beleidsperiode verder organiseren als een lerend netwerk waarin onze kennisnoden en leervragen het uitgangspunt vormen voor een professionele dialoog over de grenzen van onze organisaties heen.

We plannen trimestriële samenkomsten met de netoverstijgende stuurgroep. Een belangrijk ambitie die we nu koesteren is om in opvolging van het congres nog meer en diepgaander de transfer naar de begeleidingspraktijk te faciliteren.

We willen de kennisnoden en leervragen identificeren die leven bij onze collega's en hen engageren in onderzoek op hun eigen praktijk. Onze interne professionalisering en de activiteiten van de wetenschappelijke adviesgroep willen we nog sterker integreren en in het licht van de internationale interesse voor kennismobiliteit ("Everybody Cares About Using Education Research Sometimes", 2025) willen we verder reflecteren op onze rol als mediator en sleutelpartner

Het is onze concrete ambitie om onze praktijk in samenwerking met de wetenschap nog meer en verder te onderzoeken opdat we onze impact op het leren van de leerlingen en cursisten in onze scholen kunnen vergroten.

Implementatie kennisrijk curriculum

Voor een doeltreffende professionalisering, implementatie en evaluatie van het implementatietraject werd een aanvraag ingediend voor een jaarlijks bedrag van 450.000 euro voor een expertisecentrum of onderzoekscentrum. Een netoverstijgende aanpak is de meest efficiënte keuze. Door over de netten heen samen te werken en gezamenlijke professionaliseringsmomenten zoals netwerksessies te organiseren, bundelen we expertise, versterken we de impact en voorkomen we versnippering van middelen en inspanningen.

Zo garanderen we een brede, gedragen en wetenschappelijk onderbouwde implementatie van het nieuwe kennisrijk curriculum.

Indien de middelen voor deze samenwerking niet toegewezen worden kan deze opdracht slechts in beperkte mate opgenomen worden.

5.5 Financieel beleid

Ingezette middelen

We verwijzen voor de **ingezette middelen** naar de toelichting die hoger is gegeven onder punt 1.3 'Middelen'.

Voor wat betreft de **ontvangsten** verwijzen we hier naar de toelichting die hoger is gegeven onder punt 1.3 'Middelen'.

Voor wat de **uitgaven** betreft voorziet de begroting van VOOB voor 2025 onder andere volgende posten (afgeronde cijfers):

Detacheringen	€ 73.000,00
Andere uitgaven (interne overboekingen)	€ 0,00
Secretariaatskosten	€ 4.680,00
Pedagogische kosten	€ 6.000,00
Vergaderkosten	€ 5.000,00
Vervoerskosten	€ 10.000,00
ICT-kosten	€ 870,00
Juridische kosten	€ 650,00
Andere diensten en goederen	€ 5.400,00

Afhankelijk van de werkmiddelen die VOOB jaarlijks ontvangt zal de post detacheringen voor de komende jaren hoger of lager liggen.

Alle andere begrotingsposten zullen verhoudingsgewijs dan ook lager of hoger zijn.

BIJLAGE: BRONNEN

Bogaerds-Hazenberg S. (e.a.), Voorbij de polarisering in het leesonderwijs: gericht werken aan leesvaardigheid in een betekenisvolle context, https://www.tijdschrift-taal.nl/art/50-7939_Voorbij-de-polarisering-in-het-leesonderwijs-gericht-werken-aan-leesvaardigheid-in-een-betekenisvolle-context?utm_source=chatgpt.com, 19 maart 2024

Bosker R. (e.a.), Leidraad Differentiatie: samen naar de meet, Leerpunt, 2025.

Braslavavsky C. (ed), Studies in comparative education, textbooks and quality learning for all: some lessons learned from international experiences, UNESCO, 2006.

Cumps J., Sociocratie 3.0, de businessnovelle die het beste uit mens en organisatie haalt, Lannoo campus, 2022.

Darling-Hammond L. (e.a.), Effective teacher professional development, Learning Policy Institute, 2017.

De Vooght E., Kritisch leren denken, wetenschappelijke vragen om de wereld beter te begrijpen, Academia Press, 2025.

De Witte K. en Hindriks J. (eds), De geslaagde school, Itinera Institute, 2017.

Departement Onderwijs en Vorming, Commissie van wijzen, prioriteit voor professionaliteit, competente leraren, sterke scholen, hoge onderwijskwaliteit, Onderwijs Vlaanderen, 2023.

European Centre for Modern Languages. (z.j.). Language in subject teaching: The role of language in content learning. Geraadpleegd op 20/05/2024 van <https://www.ecml.at>

Everybody cares about using education research sometimes. (2025). In *Educational research and innovation*. <https://doi.org/10.1787/5ef88972-en>

Gleeson J. (e.a.), Quality use of research evidence: practitioner perspectives. *Evidence & Policy*, 19(3), 423–443. <https://doi.org/10.1332/174426421x16778434724277>, 2023.

Hart W., Anders vasthouden, 9 sleutels voor het werken vanuit de bedoeling, Boom, 2020.

Hobson A. J. (e.a.), Mentoring beginning teachers: What we know and what we don't. Teaching and Teacher Education, 2009.

Katholiek Onderwijs, geraadpleegd op 25/01/2025 van <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/ontwikkelen-van-kwaliteit/wat-is-beleidsvoerend-vermogen> .

Lagaert S. (e.a.), Jongeren in cijfers en letters 5, bevindingen uit de JOP-monitor 2023, OWL press, 2024.

Marichal K. (e.a.), Leading from the middle, nieuw samenspel tussen de top en het midden van organisaties, Pelckmans, 2020.

Margolis J., (e.a.) The missing link in teacher professional development: Student presence. Professional Development in Education, 2016.

PBD Steinerscholen, Hoge Doelen, meer leerkansen dankzij sociaal-emotionele groei, veeleisende leersituaties doeltreffender opvangen, Federatie Steinerscholen vzw, 2025.

Pameijer N. (e.a.), Handelingsgericht werken, samenwerken aan schoolsucces, Vlaamse editie, ACCO, 2018.

Placklé I. & Van Cauteren C. (red), vakdidactiek PAV, leren in samenhang, ACCO learn, 2023.

Schiepers M. (e.a.), Voluit taal, didactiek Nederlands voor de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs, OWL press, 2022.

Struyf E. (e.a.), Evolutie naar scholen voor iedereen, Advies van de onafhankelijke Commissie Inclusief Onderwijs, onderwijs.vlaanderen.be, 2024.

Struyf E. (e.a.), Krachten bundelen om inclusief onderwijs te realiseren, Inspirerende samenwerkingen tussen gewoon en buitengewoon onderwijs, inspiratiegids, Universiteit Antwerpen en KU Leuven, 2024.

Struyf E (coördinator), OBPWO 2022.01 – Thema 2: samenwerking tussen buitengewoon en gewoon onderwijs in functie van trajecten op maat voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, Realiseren van onderwijs op maat en meer inclusief onderwijs: Een onderzoek naar kwaliteitsvolle samenwerkingsverbanden tussen gewoon en buitengewoon onderwijs, Beleidsaamenvatting juni 2024, Een onderzoek uitgevoerd in opdracht van het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Overheid.

Surma T. (e.a.), Developing Curriculum for Deep Thinking, The Knowledge Revival, SpringerBriefs in Education, 2025.

UNESCO, Accountability in education: meeting our commitments, Global Education Monitoring Report 2017/8, UNESCO, 2017.

Van Damme D., Emancipatie, excellentie en eerlijke kansen, een progressieve visie op onderwijs, ASP, 2023.

van den Bergh (e.a.), Leidraad Onderwijs vanuit hoge verwachtingen, Leerpunt, 2025.

Van Looy L. (red), Zelfstandig en coöperatief leren, kroniek van een Vlaams experiment, onderwijs en samenleving 5, VUBpress, 2002.

Verbiest E., Beleidsvoerend vermogen van scholen: Van opzet naar praktijk. Tijdschrift voor Onderwijspraktijk en Onderzoek, 2011.

Vermeir, K., & Kelchtermans, G.. Unpacking the support practices of educational advisors: Congruency, loyalty, legitimacy, and urgency. *Journal Of Educational Change*, 23(4), <https://doi.org/10.1007/s10833-021-09428-0>, 2021.

VLOR, Een toekomst voor ambitieus en kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen, agenda voor het onderwijsbeleid 2024-2029, VLOR, 2024.

Zorgonderwijs Vernieuwers, Het ABC model van Deci en Ryan, <https://zorgonderwijsvernieuwers.bsl.nl/het-abc-model-van-deci-en-ryan/>, 11 oktober 2024.

BIJLAGE: SCHOLEN VOOP EN HUN STUDIEAANBOD

Gewoon Basisonderwijs

Eureka Onderwijs – school voor normaal begaafde leerlingen met ernstige leerstoornissen

Diestsesteenweg 722, 3010 Kessel-Lo

Instellingsnummer: 132639 (2°+3° graad BaO)

Basisonderwijs: 2de tot en met 6de leerjaar

KieM natuur- en montessori basisschool

Zavelstraat 78, 3010 Kessel-LO

Instellingsnummer: 138461

Kleuter- en lager onderwijs

Het Leerbos

Ten Bosse 140, 9800 Deinze

Instellingsnummer: 147314

Kleuter- en lager onderwijs

Buitengewoon Basisonderwijs

Openluchtschool Triolo BuBaO

Miksebaan 264, 2930 Brasschaat

Instellingsnummer: 25627

Kleuter: Type 3 en Type 9

Lager: Type 3, Type basisaanbod, Type 9

Levenslust BuBaO

Scheestraat 74, 1750 Lennik

Instellingsnummer: 25353

Lager: Type 3, Type basisaanbod, Type 9

Ritmica BuBaO

Wouwstraat 44, 2540 Hove

Instellingsnummer: 25775

Wouwstraat 44, 2540 Hove: Lager Type 4, Type basisaanbod

Steenakker 100, 2640 Mortsel: Lager Type 4, Type basisaanbod

Blijdorp BuBaO

Blijdorpstraat 3, 9255 Buggenhout

Instellingsnummer: 27045

Kleuter: Type 2

Lager: Type 2

De Regenboog BuBaO

Belhuttebaan 24a, 8680 Koekelare

Instellingsnummer: 26427

Lager: Type basisaanbod, Type 9

Gewoon Secundair Onderwijs

Secundair Onderwijs voor Schoonheidszorgen Denise Grésiac SO

Koninklijkelaan 9, 2600 Berchem

Instellingsnummer: 29521 (2° en 3° graad)

Tweede graad	
Dubbele finaliteit – TSO	
Wellness en lifestyle	3-4
Arbeidsmarkt finaliteit – BSO	
Haar- en schoonheidsverzorging	3-4
Derde graad	
Dubbele finaliteit – TSO	
Wellness en schoonheid	5-6
Arbeidsmarkt finaliteit – BSO	
Schoonheidsverzorging	5-6
7de jaar (oud systeem)	
Grime	7

Freinetscholen Keerpunt SO

Sint-Dorotheastraat 15, 9040 Gent

Instellingsnummer: 137 381 311

Eerste graad	
Eerste leerjaar A: optie-uren Freinet	1
Eerste leerjaar B: optie-uren Freinet	1B
Tweede leerjaar A: Freinetpedagogie	2A
Tweede graad	
Doorstroomfinaliteit – ASO	
Derde leerjaar: Freinetpedagogie	3
Vierde leerjaar: Freinetpedagogie	4
Derde graad	
Doorstroomfinaliteit – ASO	
Vijfde leerjaar: Freinetpedagogie	5
Zesde leerjaar: Freinetpedagogie	6

LAB Puurs-Sint-Amands

Hekkestraat 26, 2890 Puurs-Sint-Amands

Instellingsnummer: 132225

Vestigingsplaats Hekkestraat 26, 2890 Puurs-Sint-Amands - 03 369 59 57

Vestigingsplaats Kuitegemstraat 27, 2890 Puurs-Sint-Amands – 03 369 59 57

Eerste graad	Kuitegem-straat	Hekkestraat
eerste leerjaar A	1	
eerste leerjaar B	1	
Moderne talen - wetenschappen	2A	
Stemtechnieken	2B	
Tweede graad		
Doorstroomfinaliteit – ASO		
Natuurwetenschappen	3-4	
Humane Wetenschappen	3-4	
Moderne talen	3-4	
Derde graad		
Doorstroomfinaliteit – ASO		
Wetenschappen - wiskunde		5-6
Humane wetenschappen		5-6
Moderne Talen		5-6
Onthaaljaar anderstalige nieuwkomers		

LAB Sint-Niklaas

Kleibeekstraat 138, 9100 Sint-Niklaas

Instellingsnummer: 143909

Eerste graad	Kleibeekstraat
eerste leerjaar A	1
eerste leerjaar B	1
Moderne talen - weten- schappen	2A
Mens en maatschappij	2B
Stemtechnieken	2B
Tweede graad	
Doorstroomfinaliteit – ASO	
Natuurwetenschappen	3-4
Humane Wetenschappen	3-4
Moderne talen	3
Arbeidsmarkt finaliteit – BSO	
Zorg en welzijn	3

De MET SO

Zavelstraat 78, 3010 Kessel-Lo

Instellingsnummer: 137 364

Eerste graad	Leuven	Katelijne	Tielt-Winge
eerste leerjaar A: optie-uren Latijn (4u) of zonder	1	1	1
eerste leerjaar B	1		
tweede leerjaar A: Klassieke talen	2	2	2
tweede leerjaar A: Moderne talen - wetenschappen	2	2	2
tweede leerjaar A: Economie en Organisatie		2	2
tweede leerjaar A: Maatschappij en Welzijn		2	2
tweede leerjaar B: opstroomoptie	2		2
Tweede graad			
Doorstroomfinaliteit – ASO			
Economische wetenschappen	3-4	3-4	3-4
Humane Wetenschappen	3-4	3-4	3-4
Latijn	3-4	3-4	3-4
Dubbele finaliteit – TSO			
Maatschappij en Welzijn	3-4	3-4	3-4
Bedrijf en Organisatie	3-4	3-4	3-4
Derde graad			
Doorstroomfinaliteit – ASO			
Economie - wiskunde	5-6		
Humane wetenschappen	5-6	5	
Latijn-Moderne Talen	5-6	5	
Dubbele finaliteit – TSO			
Bedrijfsorganisatie	5-6	5	
Opvoeding en begeleiding	5-6	5	

Buitengewoon Secundair Onderwijs

Blijdorp

Blijdorpstraat 3, 9255 Buggenhout BuSO

Instellingsnummer: 46003

Type 2 Opleidingsvorm 1

